

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Katedra psychologie

OVĚŘENÍ VÝSLEDKŮ
DOSAVADNÍHO VÝZKUMU
ČTYŘKOMPONENTOVÉ TEORIE
LÁSKY

VERIFICATION OF THE RESEARCH IN THE
FOUR-COMPONENT THEORY OF LOVE

Bakalářská diplomová práce

Autor: **Jana Kotoučková**

Vedoucí práce: **Mgr. Vojtěch Kukla**

Olomouc

2021

Poděkování

Děkuji Mgr. Vojtěchu Kuklovi za odborné vedení práce a cenné rady získané v průběžných konzultacích. Děkuji všem respondentům za účast ve výzkumu.

Místopřísežně prohlašuji, že jsem bakalářskou diplomovou prací na téma: „Ověření výsledků dosavadního výzkumu čtyřkomponentové teorie lásky“ vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci dne

Podpis

OBSAH

OBSAH	4
ÚVOD	5
TEORETICKÁ ČÁST	6
1 TEORIE LÁSKY	7
1.1 STERNBERGOVA TRIANGULÁRNÍ TEORIE LÁSKY	8
2 ČTYŘKOMPONENTOVÁ TEORIE LÁSKY	15
2.1 VÝZKUM ČTYŘKOMPONENTOVÉ TEORIE LÁSKY	19
VÝZKUMNÁ ČÁST	22
3 SEZNÁMENÍ S VÝZKUMEM	23
3.1 VÝZKUMNÝ PROBLÉM.....	23
3.2 METODOLOGICKÝ RÁMEC VÝZKUMU	23
3.3 ETICKÉ HLEDISKO A OCHRANA SOUKROMÍ.....	24
4 PRVNÍ ČÁST VÝZKUMU	25
4.1 VÝZKUMNÝ PROBLÉM.....	25
4.2 METODOLOGICKÝ RÁMEC VÝZKUMU	25
4.3 ZPRACOVÁNÍ A ANALÝZA DAT	26
4.4 VÝSLEDKY	26
5 DRUHÁ ČÁST VÝZKUMU	30
5.1 VÝZKUMNÝ PROBLÉM.....	30
5.2 METODOLOGICKÝ RÁMEC VÝZKUMU	30
5.3 ZPRACOVÁNÍ A ANALÝZA DAT	33
6 VÝSLEDKY	34
6.1 FAKTOROVÁ ANALÝZA CELKU	34
6.2 FAKTOROVÁ ANALÝZA VZORKU PARTNERŮ	40
6.3 SROVNÁNÍ VÝZKUMŮ	45
7 DISKUZE	50
8 ZÁVĚR	53
9 SOUHRN	54
LITERATURA	55
SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK	58
PŘÍLOHY	60

ÚVOD

Láska je fascinující fenomén. Každý z nás si pod tímto slovem představí něco jiného, pro každého z nás je láska jinak důležitá a také ji jinak prožíváme. V něčem se však pro nás všechny podobá. Láska je doprovodem našeho chování, poznávání, i vnímání, setkáváme se s ní každý den, i když si toho občas nejsme vědomi. Je to komplexní intenzivní cit, který se projevuje v různých formách vůči různým objektům. V této práci nás bude zajímat láska týkající se mezilidských vztahů.

Život je protkaný vztahy mezi lidmi. Vztah mezi dvěma jedinci je základní kámen našeho prožívání a to ať už jsme samotáři, nebo společenší lidé. Láska se týká nás všech. Kdybychom žili na celé planetě sami, bez ostatních lidí, naše chování a prožívání by bylo natolik odlišné, že si to těžko dokážeme představit. Jenže se každodenně setkáváme s ostatními a dokonce cíleně vztahy navazujeme a snažíme se je udržet. Je nám v příjemné společnosti dobře. Právě tohle je jeden z důvodů, proč se domnívám, že jakákoliv snaha o pochopení, jak interakce mezi lidmi funguje, jak ji ještě o další kousek můžeme vylepšit, stojí za snahu. Uvědomění, pochopení, nebo porozumění mohou být cestou k spokojenějšímu životu, proto bych ráda využila část této práce k přiblížení se tomu, jak lidé lásku vnímají, jakým způsobem ji prožívají a co pro ně znamená.

Téma Čtyřkomponentové lásky jsem si vybrala právě z toho důvodu, že lásku vnímám jako cit, který je třeba chápat komplexně. Díky studiu teorií lásky a pozorováním lásky v každodenním životě se domnívám, že kromě tří Sternbergových komponent zahrnuje ještě něco více. Přestože si myslím, že model komponent, ať už bude sestávat z 3 nebo třeba z 8 komponent, bude vždy nějakým způsobem zjednodušující, dává mi smysl pokoušet se hledat další cesty k pochopení a vysvětlení. Práce Kukly mě zaujala natolik, že jsem se rozhodla právě pro replikaci jeho výzkumu a ověření jeho teorie.

Teoretická část přináší stručné seznámení se s dosavadními teoriemi lásky a výzkumy a popisuje Čtyřkomponentovou teorii lásky. Výzkumná část je rozdělena do dvou částí, jejichž cílem bylo ověření Čtyřkomponentové teorie, dosavadních výsledků výzkumu a důležitosti komponenty spirituality.

TEORETICKÁ ČÁST

1 TEORIE LÁSKY

Láska a zamilovanost

Láska je záležitost citu, je to stav, který není možné vyvolat myšlením (Lauster, 2019). Obtížnost vědeckého uchopení lásky je pravděpodobně jedním z důvodů, proč až do osmdesátých let nebyla láska předmětem výzkumů. Dalším možným důvodem je strach, že při zkoumání lásky se vytratí jakési její kouzlo, strach, že dojde ke zbanalizování tohoto komplexního citu. Současně může být důvodem problematická otázka, zda empirický výzkum může vůbec odhalit více, než jen povrch, který bychom mohli pokládat za celek a dopustit se tak velkého zjednodušení (Willi, 2006).

Vedle lásky často postává zamilovanost. To je ta omamná, euforická složka týkající se partnerské lásky, kdy na sebe s partnerem nemůžeme přestat myslet a každý okamžik nás provází touha trávit čas spolu. Během tohoto období zamilovanosti jsme přesvědčeni, že ten druhý je pro nás ten správný, dokonalý, často přehlízíme a omlouváme věci a chování, které nám vadí. Byli jsme vychováni v tom, že pokud se zamilujeme, je to napořád. Myslíme si, že to, co cítíme teď, budeme cítit do smrti (Chapman, 2012).

Podle výzkumu Dorothy Tennovové, který se týká právě tohoto tématu, je průměrná doba zamilovanosti dva roky. Euforie zamilovanosti je pro nás důkazem našeho společného vztahu, věříme, že patříme jeden druhému. Tennová říká, že zamilovanost a láska by se neměla vůbec slučovat, že rozdíl mezi zamilovaností a skutečnou láskou je jako mezi dětskou říkankou a básní (Tennovová in Chapman, 2012).

Dr. Peck (1978) zastává podobný názor jako Tennová a píše, že zamilovanost není možné považovat za skutečnou lásku, protože není aktem vůle a dochází k ní bez našeho rozhodnutí. Dále proto, že nás nestojí žádné úsilí. Zkoumáním lásky došel k závěru, že zamilovanost je geneticky instinktivní část namlouvání.

Dodnes vzniklo již několik teorií, se kterými se v práci seznámíme. Některé z nich přinesly první slibné základy a poznatky (např. Rubin, 1969, Lee, 1977, Sternberg, 1986), ale tohle stále neprobádané téma a závěry z těchto teorií jednoznačně neodpověděly, co tvoří

tajemství lásky (Willi, 2006). Pro naši práci jsou důležité teorie vedoucí ke vzniku Čtyřkomponentové teorie lásky a právě ty uvedeme v následující kapitole.

1.1 STERNBERGOVA TRIANGULÁRNÍ TEORIE LÁSKY

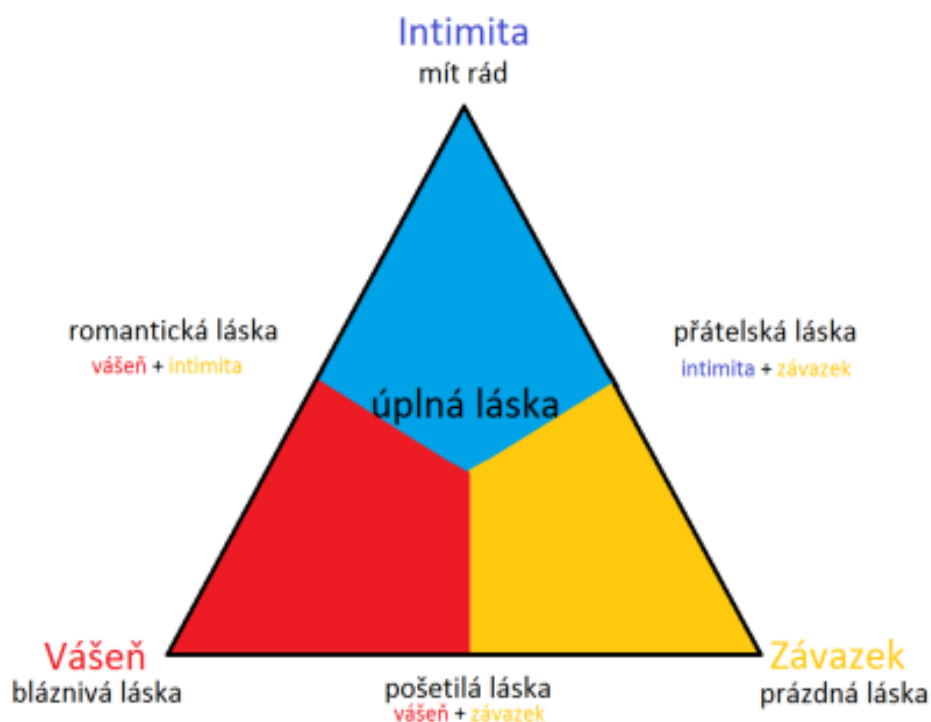
Nyní se seznámíme s teorií, na kterou navázal Kukla a rozvinul ji do Čtyřkomponentové teorie přidáním čtvrté komponenty, spirituality. Triangulární teorie Sternberga lásku chápe pomocí tří komponent: intimity, vášně a závazku/oddanosti (Kukla, 2017)

Intimita odpovídá ve vztahu pocitům blízkosti a spojení. Sternberg ji popisuje jako prvek, který zahrnuje touhu zajistit blahobyt milované osobě, možnost spolehnout se na druhého, vzájemné pochopení, sdílení sebe a svého majetku, nebo přijímání a poskytování emocionální podpory (Kukla, 2017).

Vášně je odpovědná za vzrušení, týká se sexuální stránky, ale také např. potřeby sebeaktualizace, submise nebo dominance. Cítíme ji také např. při vzrušení spojeném s toužebným očekáváním po setkání s milovanou osobou. Jde o stav intenzivní touhy po spojení s druhým (Kukla, 2017).

Závazek odpovídá rozhodnutí milovat, nebo z dlouhodobého hlediska rozhodnutí lásku udržet. Tyto dva aspekty spolu, respektive na sebe, mohou, ale i nemusí navazovat. Rozhodnutí partnerů být spolu v některých případech vůbec pocit lásky zahrnovat nemusí. Závazek hraje hlavní roli v přečkání těžkých období, když intimita a vášně ve vztahu opadne (Kukla, 2017).

Tyto jednotlivé komponenty se mohou umístit do pomyslného trojúhelníku. Ten je chápán jako metafora spíše než přesný geometrický útvar. Každá tato komponenta je jedním z vrcholů trojúhelníku, který dohromady představuje lásku. Každý druh lásky (viz tabulka „Druhy lásky podle Sternberga“) je určen poměrem jednotlivých komponent a podle tohoto poměru se pak mění i tvar trojúhelníku (Kukla, 2017).

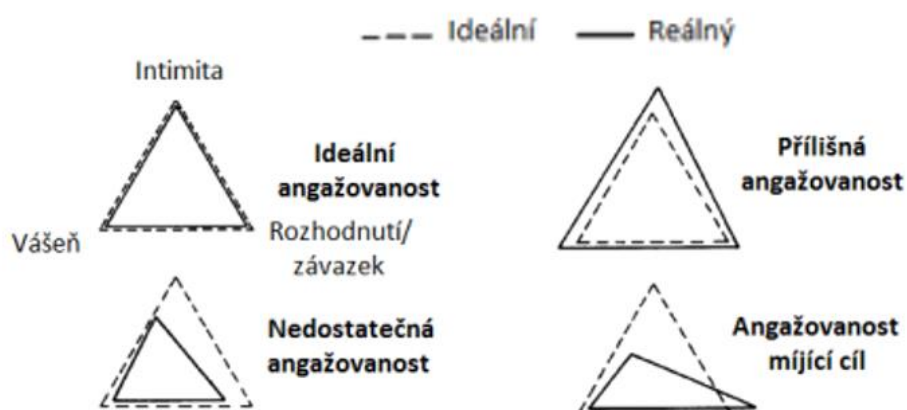

Obrázek 1 Znáznornění komponent lásky pomocí Sternbergova trojúhelníku (Kukla, 2017)

Druh lásky	Intimita	Vášeň	Závazek/rozhodnutí
Vztah bez lásky	Ne	Ne	Ne
Mít rád	Ano	Ne	Ne
Bláznivá láska	Ne	Ano	Ne
Prázdná láska	Ne	Ne	Ano
Romantická láska	Ano	Ano	Ne
Přátelská láska	Ano	Ne	Ano
Pošetilá láska	Ne	Ano	Ano
Úplná láska	Ano	Ano	Ano

Tabulka 1 Druhy lásky podle Sternberga

V rámci jednoho vztahu je možno sestavit trojúhelníků několik, každý jinak velký, s jiným poměrem stran. Jeden trojúhelník představuje například aktuální stav vztahu, další trojúhelník vytoužený stav. Rozdíl mezi ideálním stavem a současným stavem můžeme považovat za indikátor vztahové nespokojenosti (Sternberg, 1986).

Obrázek 2 Rozdíl mezi ideálním a reálným vztahem znázorněný trojúhelníkem (Kukla, 2017)

Sternberg ve své triangulární teorii vychází z teorie Rubina (1969) a jeho škály „Rubinova škála loving and linkng“. V reakci na Rubina vyvíjí tzv. triangulární škálu lásky. Je to třífaktorová škála, která obsahuje 45 položek, na které respondenti odpovídají pomocí devítibodové Likertovy škály: od 1 (vůbec ne) do 9 (extrémně). Každý faktor (intimita, vášeň, láska) sestává z 15 položek. Tato škála tedy měří míru intimity, vášně a závazku a používá se pro zjištění kvality lásky (Sternberg, 1986). V rámci našeho výzkumu jsme čerpali také z této škály a využili ji pro tvorbu dotazníku druhé části výzkumu.

Koncepcí Sternbergovy škály lásky se později nechal inspirovat také Yela, který sestavil Tetratriangulární teorii lásky a škálu složenou z komponent intimity, závazku, romantické vášně a erotické vášně (Yela in Divíšková, 2017).

1.1.1 NEDOSTATKY TRIANGULÁRNÍ TEORIE

Triangulární teorii a její platnost potvrdil např. výzkum Arona a Wastbayeho (1996). Po hlubším zkoumání jiných teorií lásky a přístupů došel Kukla (2017, 2019) ke zjištění, že tři komponenty pravděpodobně nestačí pro vysvětlení takového komplikovaného fenoménu, jako je láska.. „Tuto domněnku můžeme doplnit zkušeností z praxe. Jak je možné, že ze dvou párů, u kterých jsou všechny tři pilíře Sternbergovy teorie silně rozvinuté, se jeden vztah zhroutí, zatímco druhý prosperuje? Logickou úvahou dojdeme k myšlence, že muselo něco být špatně, a v tomto případě něco jiného než vášeň, intimita či závazek.“ (Kukla, 2017, 18). Kukla vyslovil tedy myšlenku, že hledanou chybějící komponentou by mohla být spiritualita.

V době Sternbergova výzkumu byl rozšířený tzv. **bio-psycho-sociální** přístup k člověku (Engel, 1977). Jedná se o přístup, který člověka vnímá právě v těchto třech rovinách, které jsou vzájemně propojené, v rovině biologické, psychické a sociální. Toto pojetí se později rozšířilo na **bio-psycho-socio-spirituální komplex**. Když bychom chtěli tento modernější přístup propojit s naší Čtyřkomponentovou teorií, tak biologická složka odpovídá vášni, psychická složka odpovídá intimitě, sociální rozměr závazku a spirituální rovina odpovídá spiritualitě. Právě také v reakci na tuto skutečnost Kukla navrhl zkoumat Sternbergovu teorii s přidáním komponenty spirituality. Za vznikem Čtyřkomponentové teorie lásky stojí tedy mimo jiné i vývoj psychologického paradigmatu, bio-psycho-socio-spirituálního přístupu k člověku (Kukla, 2017).

Protože jsme se zde již zmínili o spiritualitě, komponentě, která by podle Kukly mohla z výše uvedených domněnek a závěrů v triangulární teorii chybět, seznámíme čtenáře v následující podkapitole alespoň se stručným popisem toho, co spiritualita je a jak se v mezilidském vztahu projevuje.

Komponenta spirituality

Spiritualita může být chápána velmi široce. Pro přesnější pochopení ji však musíme definovat a představit, co právě v rámci zkoumané teorie znamená a jakou roli má v mezilidských vztazích.

Projevy spirituálního souznění v interpersonálních vztazích v rámci Čtyřkomponentové teorie lásky jsou následující:

- **Podobná životní filozofie:** stejné náboženské přesvědčení, sdílená víra, podobné otázky filozofické a otázky o smyslu života
- **Podobný systém hodnot:** společné, či podobné životní hodnoty, nelhostejnost vůči hodnotám druhého, podobná životní pravidla
- **Kompatibilní životní styl:** způsob života, společná aktivita, podobný způsob hledání smyslu života (Kukla, 2019)

Podle Sinnota (2001, 199) „*spiritualita je osobní vztah k posvátnu či transcendentnu, vztah, který pak formuje jiné vztahy a smysl života dotýčného. Spiritualita může, ale nemusí zahrnovat pohled na svět, dogmata a praktiky sdílené nějakou subkulturou.*“

Sám Sternberg (1986) připouští, že možná nepopsal celou oblast interpersonálních vztahů, ale jen část. Současně upozorňuje, že bychom lásku měli vnímat jako celek, nejen jako oddělené jednotlivé části.

1.1.2 VÝZKUMY A TEORIE SOUVISEJÍCÍ SE STERNBERGOVOU TRIANGULÁRNÍ TEORIÍ

Výzkumy související se Sternbergovou teorií

Několik studií se pokoušelo ověřit platnost Sternbergovy teorie. Tyto teorie většinou zkoumaly a srovnávaly jednotlivé komponenty lásky, nebo jejich vývoj v průběhu času (Acker & Davis, 1992). Některé studie opravdu dospěly k výsledku, že je triangulární teorie vhodná k měření a zkoumání lásky. Například Andrade, Garcia a CasseppBorges (2013), CasseppBorges a Pasquali (2012), nebo Buhl a Hassebrauck (1995) smysluplnost teorie potvrdili.

Byly provedeny studie na téma, zda se láska liší v závislosti na věku lidí. Reeder (1996) získal data, která ukazují na pokles všech tří Sternbergových komponent s přibývajícím věkem. Acker a Davis (1992) pak upřesnili, že např. pokles vášně v průběhu času nastává pouze v případě ženy. Zároveň tato studie ukazuje, že faktor závazku je nejlepší prediktor spokojenosti, ale pouze u dlouhodobých vztahů.

Studie Yun-Jeong a Young (2005) se zaměřily na dvě věkové skupiny lidí: dospělí středního věku a starší dospělí. Studie Sumter, Valkenburg a Peter (2013) pak zkoumala vzorek tří věkových kategorií. Zjistilo se, že teenageři mají nižší skóre ve všech třech složkách lásky Sternbergovy typologie a senioři mají nižší úroveň vášně a intimity. Zásadní vliv věku se v souvislosti se Sternbergovými typy lásky ale nenašel.

V reakci na nedostatky Sternbergovi teorie se např. Lomas (2017) snažil rozšířit typologii lásky vytyčenou Leem, (1977) a Sternbergem (1986). Zaměřil se na zkoumání lásky napříč světovými kulturami. Z jeho výzkumu vyplývá, že existují tři formy **neosobní lásky**, tedy té, která nesměruje k lidem a to láska k zážitkům, láska k předmětům a láska k místům. U tohoto typu se nejedná o hluboký zájem a odpovědnost, jak je tomu např. u lásky k rodinným příslušníkům. Další kategorií je **starostlivá láska**, která zahrnuje neromantické formy náklonnosti, které bývají vyhrazeny pro přátele, rodinu nebo sama sebe. A třetí kategorií je pět forem **romantické lásky**: vášnivá, hravá, majetnická, rozumná

a tzv. star-crossed/ananke. U této poslední kategorie najdeme fyzickou nebo duševní přitažlivost obvykle obsahující vášně a sexuální vzrušení. Nakonec Lomas našel tři druhy lásky, které by mohly být považovány **za transcendentní**: soucitná, jednotná, pietní.

Tobore (2020) se pokusil ve svém výzkumu propojit Sternbergovu teorii lásky s modelem ACC (model obsahující tři položky: **přitažlivost, oddanost a péče**). Tento model vychází ze zkoumání více autorů a Tobore uvádí, že v posledních několika desetiletích psychologická literatura definovala a popsala různé druhy lásky právě s prvky ACC. Daný model se zdá být konzistentní ve všech formách lásky (např. romantické i přátelské). V propojení modelu ACC a triangulární teorie je komponenta vášně spojována s přitažlivostí, komponenta intimity s připoutáním a komponenta závazku s péčí a závislostí.

Z výše uvedených výzkumů je patrné, že se na téma lásky přece jen úplně nezapomíná. Pro naši práci je důležité, když výsledky směřují k poznatkům a informacím, zda lze lásku popsat několika komponentami, a jestli je vůbec možné lásku rozdělovat na tyto části či oblasti.

Teorie lásky vedoucí ke vzniku Čtyřkomponentové teorie

Jak jsme již zmínili, Čtyřkomponentová teorie navazuje na Sternbergovo poznání, rozšiřuje jeho práci a současně vychází také z mnoha dalších autorů, u některých z nich (Fromm, Lee, Lewis, Nakonečný, Feldman) byla komponenta spirituality zaznamenána (Kukla, 2019). Proto na následujících řádcích stručně uvedeme, jak lásku a komponenty lásky chápou práce jiných psychologů, které byly pro Čtyřkomponentovou teorii inspirací.

Fromm (1993) se tématem lásky ve svých textech zabýval velmi důkladně. Podle něj člověk po lásce přirozeně prahne. Láska je zdrojem inspirace, různých příjemných ale občas i nepříjemných pocitů, setkáváme se s ní v hudbě, divadle, filmu, dokonce i ve válce. Fromm píše, že lidé více řeší problém toho, jak být milován, namísto tázání se jak lépe milovat. Rozdělil lásku na bratrskou, mateřskou, erotickou, sebelásku a lásku k bohu. Kukla ve své práci uvádí, že triangulární teorie lásky nedostačuje pro vysvětlení Frommovy erotické lásky, která zahrnuje všechny komponenty (intimitu, vášně, závazek) a to včetně spirituality. Také konkrétně u Frommovy lásky k bohu můžeme najít spirituální rozměr (nejedná se však o interpersonální vztah v pravém slova smyslu).

Rubin (1969) se svým výzkumem došel ke zjištění, že je rozdíl mezi láskou (loving) a mít rád (liking). V jeho práci najdeme zastoupeny tři Sternbergovy komponenty a to právě proto, že Sternberg při sestavení své teorie čerpal z práce Rubina. Tedy ani u Rubina se neobjevuje rovina spirituální, nalezneme zde jen komponentu intimity, závazku a vášně.

John Alan Lee (1977) zkoumal několik typů lásky, z nichž většinu lze popsat pomocí všech komponent Sternbergovy teorie. V jeho teorii nalezneme prvky vášně, intimity i závazku. Lee však na rozdíl od Sternberga popisuje také lásku tzv. agape, která zahrnuje i prvek spirituality.

Lewis (2013) se zabýval čtyřmi podobami lásky. Konkrétně náklonností, přátelstvím, erótem a agapé (křesťanskou láskou). Právě Lewisova láska agapé poukazuje na komponentu, kterou můžeme označit jako spirituální.

Nakonečný (1997) také rozděluje lásku na více typů. Eros a filia lze popsat komponentami od Sternberga a třetí typ lásky, opět tzv. agapé, bychom pravděpodobně mohli označit jako spirituální.

Feldman (1989, in Nakonečný, 1997) zkoumal různá pojetí přátelství. Uvedl důležitost následujících kvalit pro přátelství: otevřenost, schopnost dobré konverzace, nezávislost, inteligence, důvěryhodnost, loajalita, smysl pro humor, pohotovost k podpoře, vřelost a ochota mít čas. Pokud bychom chtěli tento přístup propojit s čtyřkomponentovou teorií lásky, tak v nich najdeme komponentu intimity, závazku, vášně, ale i spirituality. Jedná se o spekulativní a subjektivní zhodnocení, které však podporuje naši domněnku, že prvek spirituality k lásce patří.

Důležitost těchto teorií pro naši práci spočívá v oblastech, kde se tyto teorie scházejí, kde můžeme najít společné komponenty, ale také v těch místech, kde se objeví nějaká komponenta navíc. Právě tyto teorie a jejich nesrovnalosti nás navádí k tomu, abychom hledali další cesty pro vyjádření lásky.

2 ČTYŘKOMPONENTOVÁ TEORIE LÁSKY

Podrobný popis Čtyřkomponentové teorie sepsal Kukla (2019) ve své diplomové práci. Pokusím se zde shrnout především to základní, které poslouží k pochopení tématu, a pro případné podrobnější zkoumání odkážu na jeho práci.

Podle Čtyřkomponentové teorie se láska skládá z komponent intimity, vášně, závazku a spirituality. Graficky znázorněné a libovolně rozmístěné ve čtyřúhelníku. Tyto komponenty vychází nejen ze Sternbergovy triangulární teorie, ale současně jsou rozšířené o studium odborné literatury (Kukla, 2019).

První komponentou je **intimita**. Týká se pocitu blízkosti, emocionálních investic do vztahu, pocitem spojení. Zahrnuje touhu zajistit blahobyt milované osobě, prožívání společné radosti, možnost spolehnout se na sebe, ocenění, dávání velkého ohledu na druhou osobu, touze být pochopený nebo např. intimní komunikaci. V další literatuře intimita označovala sebeodhalení, vzájemnou důvěru, humor, přátelskost a laskavost (Kukla, 2019).

Druhou komponentou je **vášeň**. Je odpovědná za romantické chování, fyzickou atraktivitu a sexualitu. Zahrnuje motivační složku, tzv. arousal (nabuzení), vedoucí k prožitku vášně. Vzrušení, které vede k touze po setkání s milovanou osobou až k sexuálnímu spojení. Není to však čistě sexuální touha, jedná se také o potřebu péče, přidružování, dominance či submise, nebo sebeaktualizace. Je jedním z motivačních prvků, který vede k tomu, abychom vstoupily s druhou osobou do vztahu. Projevem vášně může být také pocit výjimečnosti, žárlivost, přehlížení těžkostí a neperspektivnosti vztahu, nebo celkovým pohlcením, kdy na partnera nemůžeme přestat myslet (Kukla, 2019).

Uspokojení vášně může vést k pocitu intimity a naplnění intimity může vést k pocitu vášně. Často je to tak, že vášeň je důvodem vstupu do vztahu a intimita pak prvkem, který vztah udržuje. Tato souvislost by se mohla odrazit v tom, že ve vztahu bychom měli prožívat jak intimitu, tak i vášeň (Kukla, 2019).

Třetí komponentou je **závazek**. Je složen ze dvou prvků. První prvek je krátkodobý, rozhodnutí milovat druhou osobu a druhý dlouhodobý, rozhodnutí lásku udržet. Projevem může být smysl pro odpovědnost, bezpodmínečnost, potřeba závislosti, věrnosti a zvážení

budoucího potenciálu. Občas se ale stane, že si jeden z partnerů ani vznikající závazek nepřizná, nebo se závazek může objevit úplně bez pocitu lásky. Připoutání k partnerovi bez lásky není nic neobvyklého. Závazek je často tím, co udrží vztah i přes obtížné chvíle, když vášně a intimita ochabnou. Jsou-li tyto chvíle překonány, vztah se obvykle stává pevnějším (Kukla, 2019).

Prvek **spirituality** usiluje o to, aby se k nám partner hodil. Projevem může být podobná životní filozofie, podobné životní hodnoty a kompatibilní životní styl. To, jak si partneři jsou podobní a jak se vzájemně dobře doplňují, může být právě otiskem této komponenty. Spiritualita v Čtyřkomponentové teorii se týká náboženského i nenáboženského přesvědčení, sdílení pohledu na víru, podobného smyslu života a dalších filozofických názorů. Dále blízkosti jevů, o které se partneři zajímají a které je fascinují a současně i podobných životních pravidel. Kompatibilita zahrnuje podobný způsob vedení života, společné aktivity a schopnost v nich vidět smysluplnost (Kukla, 2019).

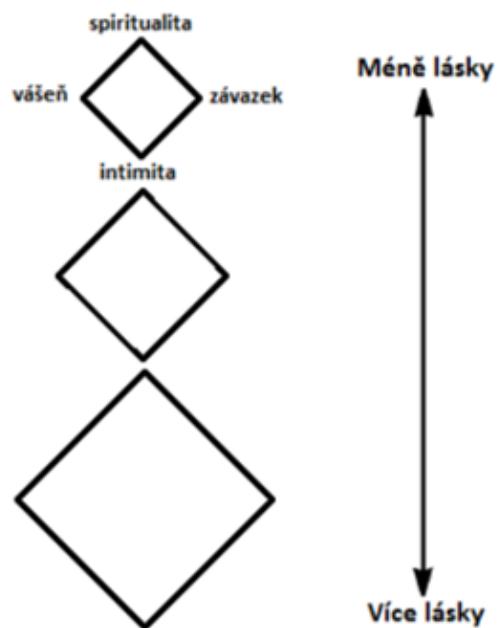
V každém vztahu může být důležitost jednotlivých komponent odlišná. Velká odlišnost bude např. u vztahů dlouhodobých oproti vztahům krátkodobým. Také se důležitost komponent mění v závislosti na délce vztahu (Kukla, 2019).

Sternberg (1986) v rámci triangulární teorie uvádí odlišnost komponent v míře kontroly. Závazek jsme schopni vědomě ovlivnit, jde o rozhodnutí, zda budeme druhého milovat, nebo ne. Na rozdíl od závazku projev vášně tolik kontrolovat nemůžeme. Těžko ovlivníme tlukot srdce, nebo motýlky v břiše. Odlišnost může být i v míře uvědomění a jak jsme již uvedli, především v preferenci a důležitosti jednotlivých komponent.

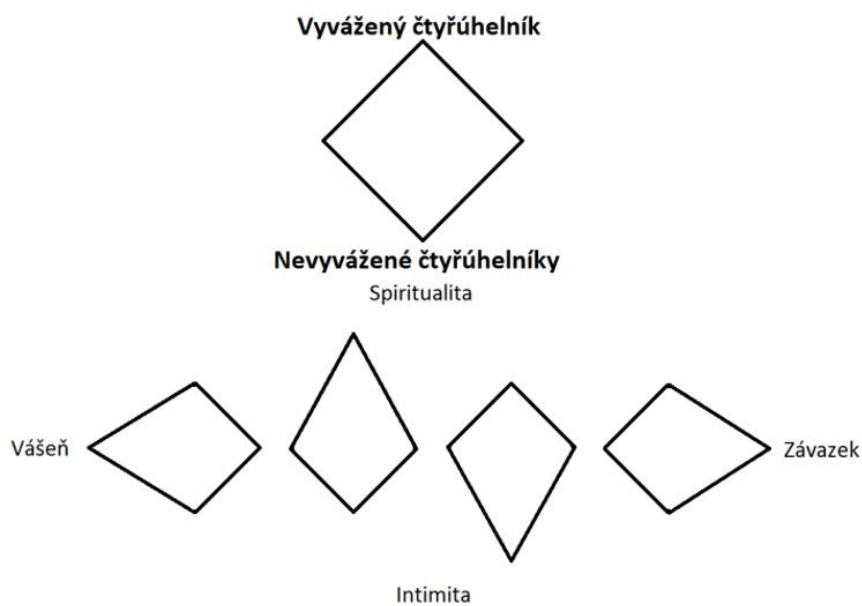
Možnosti zobrazení vztahu lásky

Čtyřúhelníkové znázornění lásky

Pokud se výše uvedené komponenty vloží do dvourozměrného čtyřúhelníku, vznikne grafické znázornění vztahu. Množství lásky určuje plochu čtverce, vyváženost jednotlivých komponent ovlivňuje tvar (Kukla, 2019).

Obrázek 3 Velikost čtyřúhelníku odpovídá množství pociťované lásky (Kukla, 2019)

Obrázek 4 Tvar čtyřúhelníku odpovídá vyváženosti lásky (Kukla, 2019)

Reálný vztah a ideální představa vztahu

Nejprve můžeme graficky zobrazit reálný vztah, takový jaký je a porovnat jej s ideální představou. V nejlepším případě odpovídá ideál tomu reálnému. Pokud jsou si tvary podobností příliš vzdálené, tak je skutečný stav vztahu pravděpodobně neuspokojivý.

Porovnání lásky partnerů

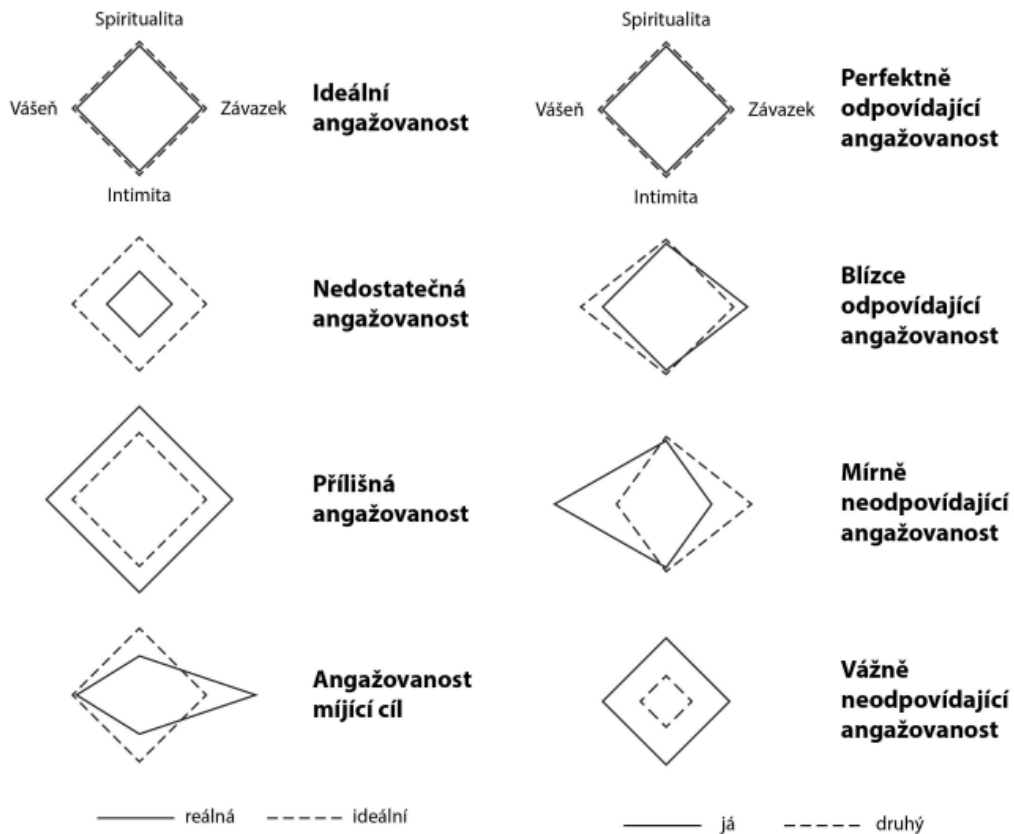
Láska dávající

Další možností je porovnání lásky obou partnerů. Lásky, kterou milující prožívá, a tedy dává milovanému. Každý z partnerů znázorní svůj projev lásky vůči druhému do čtyřúhelníku. Oba čtyřúhelníky se mohou vzájemně úplně překrývat, podobat se, nebo se od sebe velmi lišit (Kukla, 2019).

Barnes a Sternberg (1985) v rámci triangulární teorie lásky zjistili a potvrdili, že překrývaná plocha geometrického útvaru (v triangulární teorii trojúhelníku) odpovídá spokojenosti ve vztahu. V rámci Čtyřkomponentové teorie k takovému výzkumu však ještě nedošlo.

Láska přijímající

To, co jeden partner druhému ve vztahu dává, nemusí být totožné s tím, co přijímající partner vnímá. Velmi zajímavě tohle rozpracoval Chapman (2012) ve své knize, kde popisuje několik jazyků lásky.

Obrázek 5 Reálná láska v porovnání s ideální láskou (vlevo), Porovnání lásky partnerů (vpravo)

Druhy lásky Čtyřkomponentové teorie

Každý druh lásky vycházející z Čtyřkomponentové teorie tedy obsahuje buď žádnou, jednu, nebo až všechny čtyři komponenty. Uvádíme je přehledně v následující tabulce. Současně ale musíme upozornit na to, že pro rozdělení do typologie lásky je přítomnost/nepřítomnost komponenty značně zjednodušující. V reálném světě to nikdy není černá nebo bílá, 0 nebo 1, ale většinou něco mezi tím.

Typ lásky	Vášeň	Intimita	Závazek	Spiritualita
Vztah bez lásky	Ne	Ne	Ne	Ne
Bláznivá láska	Ano	Ne	Ne	Ne
Romantická láska	Ano	Ano	Ne	Ne
Pošetilá láska	Ano	Ne	Ano	Ne
Spirituálně sexuální láska	Ano	Ne	Ne	Ano
Aspirituální láska	Ano	Ano	Ano	Ne
Volná láska	Ano	Ano	Ne	Ano
Osudová láska	Ano	Ne	Ano	Ano
Úplná láska	Ano	Ano	Ano	Ano
Mít rád	Ne	Ano	Ne	Ne
Přátelská láska	Ne	Ano	Ano	Ne
Rozumějící láska	Ne	Ano	Ne	Ano
Doprovázející láska	Ne	Ano	Ano	Ano
Prázdná láska	Ne	Ne	Ano	Ne
Pragmatická láska	Ne	Ne	Ano	Ano
Spirituální láska	Ne	Ne	Ne	Ano

Tabulka 2 Druhy lásky vycházející z Čtyřkomponentové teorie lásky

Každý jednotlivý druh lásky se projeví svým způsobem. Úplná láska, protože v sobě skrývá všechny komponenty, představuje ideální vztah, takový, po kterém lidé touží. Partneri se velmi přitahují, sdílí společné hodnoty, mají harmonický vztah, jsou tzv. kompatibilní, a zároveň jsou připraveni na závazek, vše je doslova tak, jak má být. Naopak láska prázdná/vztah bez lásky se týká každodenních interakcí s lidmi, kteří pro nás nejsou na osobní rovině blízcí, to mohou být např. kolegové v práci (Kukla, 2019).

2.1 VÝZKUM ČTYŘKOMPONENTOVÉ TEORIE LÁSKY

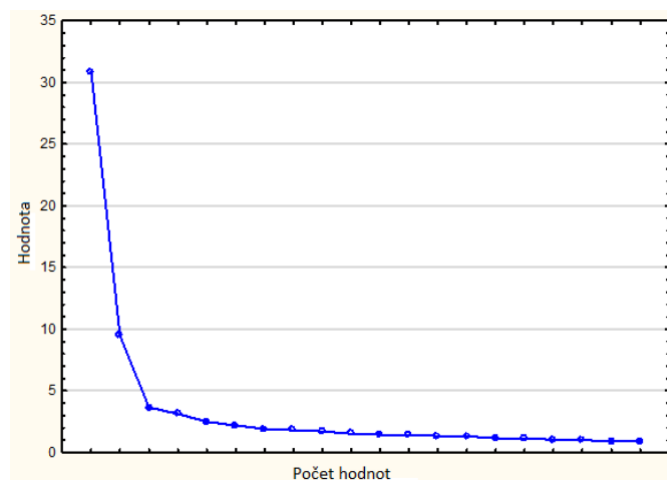
Nejprve Kukla (2017, 2019) rozpracoval Čtyřkomponentovou teorii lásky a později tuto teorii ověřil výzkumem. Ten si kladl za cíl zjistit, zda komponenta spirituality je pro zkoumání lásky podstatná a zda je Čtyřkomponentová teorie vhodná k chápání lásky.

Výzkum byl proveden na vzorku 528 respondentů starších 18 let, české a slovenské národnosti. Proběhl ve dvou fázích, nejprve došlo k sesbírání projevů lásky pomocí prvního

dotazníku a na základě získané baterie projevů, s důkladným přihlédnutím k odborné literatuře, byl vytvořen druhý dotazník určený pro druhou část výzkumu. Zde se již zkoumalo, zda komponenta spirituality opravdu patří ke komponentám projevů lásky a zda jsou právě 4 komponenty vhodným počtem k chápání lásky (Kukla, 2019).

Při zpracování získaných dat faktorovou analýzou v programu Statistica, se našlo 16 faktorů s eigenvalue větší než 1. První 2 faktory se projeví jako výrazně silnější (eigenvalue 31 a 9), poté u dalších faktorů nastal zlom a zbylých 14 faktorů se pohybovalo v rozmezí 3,7 - 1,0. Grafické zobrazení faktorů se tvoří v tzv. sutinovém grafu (Kukla, 2019).

Z následujícího grafu a výsledků, se tedy jeví jako smysluplné zkoumat pouze první 2 faktory, což by neodpovídalo ani triangulární teorii Sternberga, ani Čtyřkomponentové teorii. Protože však mohlo dojít ke zkreslení dat, tak se Kukla při zkoumání sutinového grafu a zkoumání eigenvalue rozhodnul zastavit až u dalšího zlomu a tím hledání ukončit s výsledkem 5 faktorů, které vysvětlují 41 % společného rozptylu (Kukla, 2019).

Obrázek 6 Výsledek faktorové analýzy celého vzorku: Sutinový graf (Kukla, 2019)

Výsledky jeho výzkumu nakonec neukázaly, že lásku je nejvhodnější vysvětlovat pomocí 3 nebo 4 komponent. Současně ale neukázaly ani jiné faktory v rozporu s Čtyřkomponentovou teorií lásky. Jak jsme uvedli výše, mohli bychom v jeho datech po hlubším zkoumání najít 5 komponent, které odpovídají dimenzím Čtyřkomponentové teorie lásky (Kukla, 2019).

Jeho výzkum poukázal na nejsilnější faktor vášně a druhým nejsilnějším faktorem byla spiritualita. Intimita a závazek byly celkově hůře rozpoznatelné. V rámci hledání pilířů lásky nakonec Kukla našel v získaných datech 16 faktorů, které pojmenoval: **vášeň, zájem,**

potřeba mít druhého ve svém životě, spiritualita, společná aktivita, iracionální chování, férovost, důvěra, dobré mínění, touha druhého vlastnit, hluboká komunikace, smysl pro humor, touha překvapit, potřeba častého kontaktu, vzhlížení k druhému, společenskost. Právě v těchto faktorech odhalil faktor vášně a spirituality, kdežto komponenta intimity byla roztržena do více faktorů, a komponenta závazku byla rozdělena na dvě části, které byly součástí jednoho širšího faktoru (Kukla, 2019).

Přestože nemůžeme v reakci na jeho výzkum a jeho výsledky říct, zda právě 4 komponenty jsou tou správnou cestou k pochopení lásky, tak se potvrdilo, že lásku opravdu prožíváme na rovině vášně, spirituality, intimity i závazku a výzkum tak současně potvrzuje, že komponenta spirituality je podstatná pro chápání lásky.

Kukla tedy nedošel k jednoznačnému a přesvědčivému tvrzení, zda je Čtyřkomponentová teorie lásky platná sama o sobě. Došel však k výsledku, že zkoumání této teorie je smysluplné a může přinést další podstatné informace pro hlubší pochopení tohoto fenoménu, nazývaného láska.

VÝZKUMNÁ ČÁST

3 SEZNÁMENÍ S VÝZKUMEM

Téma lásky je stále nedostatečně probádané a Sternbergova teorie je jedním z nástrojů, který se zdá být přínosným a kvalitním. Na Sternbergovu teorii navázal Kukla (2017, 2019) přidáním komponenty spirituality. My jsme se v naší práci pokusili ověřit spolehlivost jeho výsledků výzkumu Čtyřkomponentové teorie.

3.1 VÝZKUMNÝ PROBLÉM

Výzkumné otázky:

- Jsou výsledky získané z výzkumu Ověření Čtyřkomponentové teorie lásky (Kukla, 2019) validní?
- Je Čtyřkomponentová teorie lásky platná?
- Je spiritualita důležitou komponentou pro chápání lásky?

Cíl výzkumu a výzkumné otázky

Cílem práce bylo replikovat výzkum provedený Kuklou, ověřit validitu jeho výsledků výzkumu, pokusit se najít základní pilíře lásky, ověřit důležitost role komponenty spirituality a v neposlední řadě ověřit platnost Čtyřkomponentové teorie lásky.

3.2 METODOLOGICKÝ RÁMEC VÝZKUMU

Design výzkumu

Tato práce replikovala předchozí výzkumy a pokusila se ověřit jejich platnost. Na základě teoretického konstruktů od Sternberga (1984, 1986, 1997), Rubina (1969, 1970) a Kukly (2017, 2019) navázala na jejich práci.

Celý výzkum byl rozdělen na dvě části, v obou částech se týkal kvantitativního shromažďování dat. V první části byla sesbírána základní baterie projevů lásky, na jejímž základě, s důkladným přihlédnutím k odborné literatuře, jsme sestavili vlastní dotazník pro druhou, hlavní část. V druhé části jsme využili sestavený dotazník a snažili se sesbírat co největší vzorek, na jehož datech jsme provedli výpočty.

Přehledně uvedený postup v bodech:

První část

1. Sběr dat pomocí dotazníku projevů lásky v interpersonálních vztazích
2. Analýza dat a tvorba dotazníku zkoumajícího pilíře lásky

Druhá část

1. Sběr dat pomocí dotazníku pilířů lásky
2. Analýza dat a statistické zpracování

3.2.1 Metody získávání dat

Data byla získávána prostřednictvím dvou dotazníků. Vzhledem k momentální situaci, pandemii covid19, bylo využito pouze online prostoru a elektronického vyplňování dotazníků. Potenciální respondenti byli osloveni pomocí sociálních sítí a emailů. Využili jsme metod samovýběru, sněhové koule a příležitostného výběru.

3.3 ETICKÉ HLEDISKO A OCHRANA SOUKROMÍ

V rámci výzkumu byla dodržena etická pravidla, uvedená v publikaci Etika pro evropské psychology (2010), případně v Etickém kodexu psychologické profese od Českomoravské psychologické společnosti (2017). V dotazníku byl uveden účel sběru dat, každý respondent byl seznámen s anonymitou a dobrovolností, mohl kdykoliv během vyplňování dotazníku odmítnout pokračovat, případně vůbec nemusel dotazník odeslat. Jeho vyplněním udělal souhlas se zpracováním údajů pro výzkumné účely. Respondentům nebyla poskytnuta žádná finanční odměna, ale jako poděkování jim bylo umožněno uvést svůj email, kam po zpracování práce byly odeslány výsledky práce.

4 PRVNÍ ČÁST VÝZKUMU

4.1 VÝZKUMNÝ PROBLÉM

Cíle výzkumu a výzkumné otázky

V této části hledáme odpověď na otázku „Jaké jsou projevy lásky?“. Cílem této fáze bylo sestavení baterie projevů lásky, která se následně využila pro tvorbu druhého dotazníku.

4.2 METODOLOGICKÝ RÁMEC VÝZKUMU

Metody získávání dat

Byl rozeslán anonymní dotazník s jednou otevřenou otázkou „*Jak se podle vás projevuje láska v mezilidských vztazích? Napište, prosím, co nejvíce projevů lásky, které vás napadnou, které zažíváte, nebo které byste chtěli zažívat. Nevynechejte oblast emocionální, fyzickou, spirituální, praktickou atd. (např. podporuje mě v sebedůvěře, sex, společné hluboké filosofické rozhovory, cítím se milovaná, když mi uvaří, atd.)*“.

Zde jsme se částečně odklonili od dotazníku Kukly tím, že jsme do otázky uvedli možné odpovědi. Domníváme se, že právě tato nápověda mohla přispět k lepší orientaci v otázce a lepší představě respondenta, jak odpovídat a současně byla návodem, aby respondent neopomenul nějakou podstatnou oblast.

Před odesláním odpovědi respondent vyplnil základní údaje, které sloužily pro ověření pestrosti vzorku (pohlaví, náboženské vyznání, rodinný stav, věk, vzdělání).

Výzkumný soubor

Počet respondentů nebyl předem určený, cílem bylo dosažení saturace dat (kdy následujících deset dotazníků nepřineslo novou informaci), což jsme v průběhu výzkumu přehodnotili na určenou kvótu 100 respondentů. Přestože saturace bylo dosaženo při zaznamenaných 64 odpovědích, pokračovali jsme v distribuci dotazníku za účelem větší pestrosti vzorku. Snažili jsme se cílit a oslovovat respondenty z méně zastoupených kategorií (bez vzdělání, rozvedené) a z méně zastoupených kategorií náboženství. Usilovali jsme tak o pestřejší vzorek respondentů, jelikož právě složení výzkumného vzorku mohlo být v případě předchozího výzkumu Kukly důvodem zkreslení výsledků. Později jsme zjistili,

že po saturaci další odpovědi nepřinesly nové informace, jinými slovy můžeme říct, že dosažení saturace v našem výzkumu je vhodným způsobem k ukončení sběru dat. Celkem jsme získali odpovědi 100 od respondentů starších 18 let.

4.3 ZPRACOVÁNÍ A ANALÝZA DAT

Analýza dat

Výsledné odpovědi jsme zpracovali v programu MS Office Excel. Seznam projevů byl vyčištěn, aby se jednotlivé položky neopakovaly. Data byla zpracovávána anonymně bez možnosti identifikace jednotlivých respondentů. Baterii jsme doplnili o položky projevů lásky z odborné literatury. Na základě těchto částí jsme sestavili dotazník pro druhou část výzkumu.

4.4 VÝSLEDKY

Výsledek byl tvořen 100 odpověďmi respondentů české a slovenské národnosti, z toho bylo 63 mužů a 37 žen. Věkové rozpětí se pohybovalo od 18-73 s průměrem 31 let. Mediánem 28, směrodatnou odchylkou 10 let. Protože jsme získali vzorek 100 respondentů, neuvádíme zde procenta.

Nejvyšší dosažené vzdělání	Celkem
Základní	2
Středoškolské	47
Vyšší odborné	4
Vysokoškolské	46
Jiné	1

Tabulka 3 Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů v předvýzkumu

Rodinný stav respondentů	Celkem
Svobodný/á a nezadaný/á	29
Zadaný/á či zasnoubený/á	42
Ženatý/vdaná	18
Rozvedený/á a nezadaný/á	4
Rozvedený/á a zadaný/á	7
Ovdovělý/á a nezadaný/á	0
Ovdovělý/á a zadaný/á	0

Tabulka 4 Rodinný stav respondentů předvýzkumu

Náboženské vyznání respondentů	Celkem
Nevěřící	21
Hinduismus	5
Buddhismus	5
Islám	0

Křesťanské	24
Věřím, že je něco nad námi	42
Judaismus	0
Jiné	3

Tabulka 5 Náboženské vyznání respondentů předvýzkumu

Od výše uvedených respondentů jsme získali seznam projevů lásky, ze kterého vznikla baterie obsahující 88 položek. Pro přehlednost je původní, nezpracovaný seznam projevů lásky uveden v příloze č. 3.

Data získaná na základě literatury

Navázáním na práci Kukly (2019) jsme využili jeho zjištění a jeho výslednou baterii, kterou sestavil. Znovu jsme prošli odbornou literaturu Rubin (1969), Fromm (1993, 1996a, 1996b), Sternberg (1986), Kukla (2017), Lee (1977), Chapman (2012), Lewis (2007) a hledali, zda nebyl nějaký zásadní projev lásky vynechán.

Dále jsme seznam projevů doplnili dalšími zdroji: Hendrick & Hendrick (1986), Hatfield & Sprecher (1986), Fehr & Sprecher (2009), Keith E. Davis (1985), Lauster (2019), Kratochvíl (2009), Willi (2006).

Položky nalezené v odborné literatuře, které obohatily náš výzkum, jsou uvedené v příloze č. 4.

Redukce item poolu

Následně po sestavení celého seznamu složeného z položek získaných naším dotazníkem, baterie Kukly a z položek odborné literatury jsme vyřadily ty položky, které se opakovaly, nebo příliš překrývaly. Tato redukce, která vedla k výsledné baterii je uvedena v příloze č. 5. V tabulce je v prvních dvou sloupcích uvedená otázka výsledné baterie a ve třetím sloupci jsou uvedené zkratky položek, ze kterých byly otázky sestaveny.

Redukce položek proběhla v rámci konzultace dvou osob mimo naši univerzitu, jedna osoba působí v oblasti psychologie a psychoterapie a druhá v oblasti personalistiky a koučování.

Výsledná baterie položek projevů lásky

Označení	Položka
OT1	Důvěřuji mu/jí.
OT2	Obdivuji ho/ji.
OT3	Je to výjimečný člověk.
OT4	Podporuje mě v mých činnostech (v mojí práci, nebo zájmech).
OT5	Pomáhá mi být lepším člověkem.
OT6	Umí se mi přizpůsobit.
OT7	Je se mnou trpělivý/á.
OT8	Je mi věrný/á.
OT9	Je ke mně vždy upřímný/á.
OT10	Snaží se omezit to, co mi vadí.
OT11	Je spolehlivý/á, mohu se na něj/ni spolehnout, když je třeba.
OT12	Je ochotný/á na našem vztahu pracovat.
OT13	Bere mě takového/takovou, jaký/á jsem.
OT14	Bere mě jako prioritu.
OT15	Často o mně hezky mluví.
OT16	Myslím, že mě má rád/a.
OT17	Vnímá moje pocity a reaguje na ně.
OT18	Ví, co mám rád/a, zajímá se o mě.
OT19	Jsem ráda s jeho/jejími přáteli.
OT20	Podporuji jej/ji v jeho práci.
OT21	Poskytuji mu/jí emocionální podporu.
OT22	Zvyšuje moji sebedůvěru.
OT23	Jsem ochoten/á s ním/ní sdílet své peníze.
OT24	Umí přiznat svoji chybu a společně řešit konflikt.
OT25	Přeji si, aby náš vztah vydržel.
OT26	Sdílíme spolu radosti, ale i starosti.
OT27	Věnuje mi plnou pozornost, když jsme spolu.
OT28	Plánuje pro nás dva společné aktivity.
OT29	Dodržuje pravidla, která jsme si společně stanovili.
OT30	Snažím se ho/ji potěšit tím, že pro něj něco hezkého dělám.
OT31	Dělá mi radost, jen tak, aniž by čekal/a něco na oplátku.
OT32	Je to dobrý kamarád/kamarádka.
OT33	Věnujeme si vzájemnou péči.
OT34	Máme společná tajemství.
OT35	Děláme společné věci dohromady (máme společné zájmy, nebo činnosti).
OT36	Cítím k němu/ní respekt a respektuji jej/jí.
OT37	Cítím se s ním/ní v bezpečí.
OT38	Cítím se s ním/ní šťastná.
OT39	Žárlím na něj/ni.
OT40	Ignoruji jeho/její chyby.
OT41	Jsem ochoten/a se pro něj/ni obětovat. Obětovat svůj čas i energii.
OT42	Jsem ochoten/a mu/jí odpustit.
OT43	Bojím se o něj/ni, nebo o jeho/její zdraví.
OT44	Cítím, že je náš vztah vyrovnaný, harmonický.
OT45	Myslím si, že se vzájemně hezky doplňujeme.
OT46	Bere mě jako rovného/rovnou.
OT47	Vnímá a chápe odlišnosti mezi námi.
OT48	Neomezuje mě, cítím se svobodný/á.

OT49	Cítím vůči němu/ní bezpodmíněčnou lásku a náklonnost.
OT50	Přeji si, aby byl šťastný/á, ať už to znamená cokoliv.
OT51	Rozumíme si i beze slov.
OT52	Cítím, že jsme byli stvořeni jeden pro druhého.
OT53	Prožíváme spolu magické okamžiky.
OT54	Po duchovní stránce si rozumíme (nejen ve smyslu náboženství).
OT55	Naše společná cesta mi dává smysl.
OT56	Máme podobné společné cíle.
OT57	Máme podobné životní hodnoty.
OT58	Máme podobný životní styl.
OT59	Máme podobné morální hodnoty.
OT60	Každý den jsme spolu alespoň nějakou chvíli v kontaktu.
OT61	Ráda s ním vedu hluboké rozhovory.
OT62	Líbí se mi, když je ke mně něžný/á.
OT63	Škádlíme se navzájem.
OT64	Rád/a s ním/ní chodím mezi známé, přátele, rodinu.
OT65	Plánujeme spolu budoucnost.
OT66	Společně objevujeme nové věci v životě.
OT67	Chci s ním/ní být jedna rodina.
OT68	Rozhodl/a jsme se, že budu investovat do našeho vztahu a mám vůli to nevzdat.
OT69	S ním/ní bych byl ochotný/á dělat i věci, které by mi přátelé neschválili.
OT70	Věřím ve stabilitu našeho vztahu.
OT71	Vnímám náš vztah jako trvalý a udělám vše pro to, abychom spolu vydrželi.
OT72	Vztah mezi námi je to nejdůležitější v mém životě.
OT73	Náš vztah mi umožňuje se seberealizovat skrze něj.
OT74	Cítím se vůči němu/ní majetnický.
OT75	Potřebuji ho/ji ve svém životě.
OT76	Moje chování je vůči němu/ní iracionální.
OT77	Potřebuji od něj/ní opakované ujištění o jeho/její lásce ke mně.
OT78	Když nejsou věci mezi námi v pořádku, cítím fyzické projevy (bolest hlavy, aj.).
OT79	Chybí mi, když spolu nejsme.
OT80	Přitahuje mě.
OT81	Láká mě společný sex.
OT82	Líbí se mi doteky, pohlazení, tělesný kontakt.
OT83	Cítím se zodpovědný/á za to, že se cítí dobře.
OT84	Ráda se pro něj/ni hezky oblékám. Pečuji o sebe.
OT85	Raději budu trpět já, než aby trpěl on/ona.
OT86	Těším se na něj/ni, když se máme setkat.
OT87	Je ke mně hodný/á.
OT88	Praktikujeme spolu víru, nebo rituály (náboženské/nenáboženské).

Tabulka 6 Výsledná baterie položek projevů lásky

5 DRUHÁ ČÁST VÝZKUMU

5.1 VÝZKUMNÝ PROBLÉM

Cílem druhé části bylo ověřit výsledky výzkumu Kukly, najít základní pilíře lásky, ověřit důležitost komponenty spirituality a zjistit platnost či neplatnost Čtyřkomponentové teorie lásky.

Hledali jsme odpovědi na otázky:

- Jsou výsledky získané z výzkumu Ověření Čtyřkomponentové teorie lásky (Kukla, 2019) validní?
- Je Čtyřkomponentová teorie lásky platná?
- Je spiritualita důležitou komponentou pro chápání lásky?

5.2 METODOLOGICKÝ RÁMEC VÝZKUMU

Metody získávání dat, výběr výzkumného souboru

Byl rozeslán anonymní dotazník pojmenovaný Výzkum pilířů lásky. Nejprve si respondent vybral osobu, vůči které se rozhodl vyplnit dotazník. Mohl to být partner, kamarád, někdo z rodiny, nebo jen známý. Dotazník obsahoval 88 otázek, které byly vytvořeny na základě baterie projevů lásky získaných z první části výzkumu. Na konci respondent vyplnil základní údaje, které sloužily pro ověření pestrosti vzorku (pohlaví, náboženské vyznání, věk, vzdělání, rodinný stav).

Každý respondent mohl na konci dotazníku vyplnit svoji emailovou adresu, pokud měl zájem o zaslání výsledků naší práce. Také mohl uvést, zda ho napadají nějaké další projevy lásky. Tyto poslední dvě položky nebyly povinné.

Výzkumný soubor

Cílem bylo získání co nejvíce odpovědí, a protože se jednalo o replikaci výzkumu, minimální počet odpovědí byl 524, který v původním výzkumu získal Kukla.

Při čišťení dat jsme nenarazili na žádný dotazník, který by se zdál vyplněný nedbale (např. odpovědi a, b, a, b, apod.). Využili jsme tedy všech 606 odpovědí. Soubor je složen z respondentů české a slovenské populace, mužů a žen starších 18 let.

Pro přehlednost jsou informace o respondentech v následujících tabulkách. Nejprve jsou uvedeny celkové počty odpovědí a v závorce procenta daných odpovědí z našeho celého vzorku. V tabulce rodinný stav a věk jsme využili rozdělení věku stejně, jako to před námi provedl Kukla (2019).

Pohlaví	Vzorek
Muž	240 (40 %)
Žena	366 (60 %)

Tabulka 7 Pohlaví výzkumného vzorku

Věk	Rodinný stav					celkem
	svobodní	ženatí	rozvedení	ovdovělí	zadaní	
18-21	32	0	0	0	4	36 (15 %)
22-35	75	7	0	0	21	103 (43 %)
36-55	22	38	16	0	12	88 (36 %)
56+	3	7	3	0	0	13 (6 %)
	132 (55%)	52 (22 %)	19 (8 %)	0 (0 %)	37 (15 %)	240

Tabulka 8 Věk a rodinný stav mužů výzkumného vzorku

Věk	Rodinný stav					celkem
	svobodné	vdané	rozvedené	ovdovělé	zadané	
18-21	29	1	0	0	18	48 (13 %)
22-35	33	29	1	0	126	189 (52 %)
36-55	15	65	27	2	7	116 (32 %)
56+	3	3	3	3	1	13 (3 %)
	80 (22 %)	98 (27 %)	31 (8 %)	5 (1 %)	152 (42%)	240

Tabulka 9 Věk a rodinný stav žen výzkumného vzorku

Rodinný stav výzkumného vzorku	Celkem
Svobodní/svobodné	212 (35 %)
Ženatí/vdané	150 (25 %)
Zadaní/zadané	185 (31 %)
Rozvedení/rozvedené	50 (8 %)
Ovdovělí/ovdovělé	5 (1 %)

Tabulka 10 Rodinný stav výzkumného vzorku

Nejvyšší dosažené vzdělání	Muži	Ženy	Celkem
Jiné	0	1 (0 %)	1 (0 %)
Základní	12 (5 %)	12 (3 %)	24 (4 %)
Střední	103 (43 %)	149 (41 %)	252 (42 %)
Vyšší odborné	22 (9 %)	20 (6 %)	42 (7%)
Vysokoškolské	103 (43 %)	184 (50 %)	287 (47 %)

Tabulka 11 Nejvyšší dosažené vzdělání mužů a žen výzkumného vzorku

Náboženské vyznání	Muži	Ženy	Celkem
Nevěřící	48 (20 %)	108 (30 %)	156 (26 %)
Křesťanství	83 (34%)	76 (21 %)	159 (26 %)
Judaismus	0 (0 %)	1 (0 %)	1 (0 %)
Hinduismus	5 (2 %)	3 (1 %)	8 (1 %)
Buddhismus	14 (6 %)	11 (3 %)	25 (4 %)
Islám	0 (0 %)	1 (0 %)	1 (0 %)
Věřím, že je něco nad námi	81 (34 %)	153 (42 %)	234 (39 %)
Jiné	9 (4 %)	13 (3 %)	22 (4 %)

Tabulka 12 Náboženské vyznání mužů a žen výzkumného vzorku

Typ vztahu s cílovou osobou	Celkem
Partner/manžel, partnerka/manželka	265 (44 %)
Kamarád opačného pohlaví	107 (18 %)
Kamarád stejného pohlaví	75 (12 %)
Člen rodiny	138 (23 %)
Známý	6 (1 %)
Jiné	15 (2 %)

Tabulka 13 Typ vztahu s cílovou osobou výzkumného vzorku

Opomenuté projevy lásky

Na konci dotazníku byla uvedena nepovinná otázka „Napadá vás nějaký projev lásky, který nebyl v dotazníku uvedený?“. V tabulce níže jsou projevy, které respondenti uvedli. V druhém sloupci tabulky je pak označení otázky našeho dotazníku, kde bychom daný projev mohli najít.

Označení	Položka
Potlačím nebo popřu kvůli partnerovi své politické přesvědčení.	OT06, OT10
Důvěra ve společnou budoucnost, přes chyby které v sobě oba máme.	OT25, OT65, OT68
Odpuštění.	OT42
Fyzické dary.	OT28, OT30, OT31
Něžnost.	OT62
Fyzická dominance, sexuální násilí.	OT81
Náš vztah mi umožňuje se seberealizovat.	OT73
Naslouchat.	OT17, OT27
Takové ty pocity, že jsme si souzeni.	OT52
Pozornost.	OT27
Beru ji takovou, jaká je.	OT13
Říkáme si vždy pravdu, i když je to nepříjemné.	OT9
Vnímat partnera jako dar.	OT03
Dát druhému svobodu, čas na jeho seberealizaci.	OT73
Pomáhat morálně růst.	OT05
Být tu pro něj ať se děje co se děje.	OT11
Respekt	OT36
Hezká gesta (výlety, dárky,...)	OT28, OT30, OT31

Pochopení.	OT7, OT24, OT47
Kompromis.	OT6, OT10, OT45
Dávat druhému přiměřenou "volnost".	OT36, OT48
Dotýkání se.	OT82
Být s ním jako tím nejpodstatnějším partnerem, i když mám jiné.	OT3, OT14
Nechat jít vlastní cestou.	OT13, OT48, OT50
Podělím se s ní o moje nejoblíbenější jídlo.	OT30

Tabulka 14 Opomenuté projevy lásky

V oblasti opomenutých projevů lásky jsme nenarazili na žádnou, která by nebyla uvedena v nějaké kategorii našeho dotazníku. Můžeme tedy říct, že se nám pravděpodobně podařilo neopomenout žádnou z důležitých kategorií.

5.3 ZPRACOVÁNÍ A ANALÝZA DAT

Analýza dat

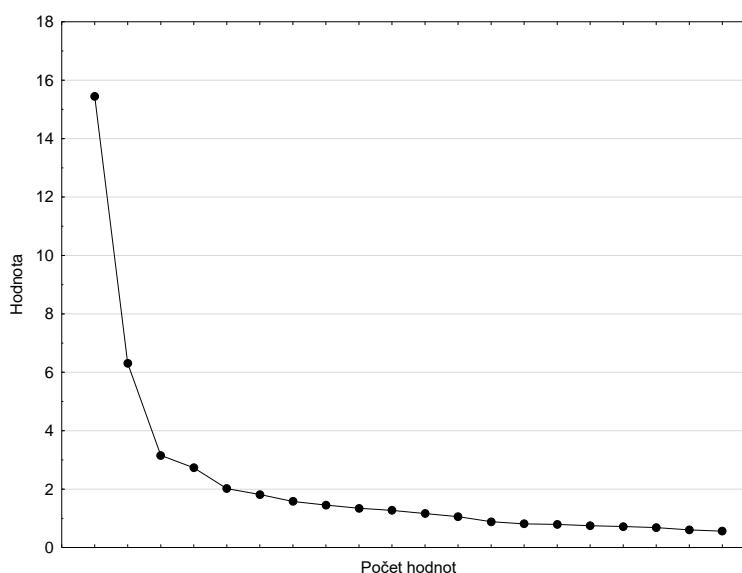
Výsledné odpovědi jsme zpracovali, v programu MS Office Excel a dále v programu Statistica 13. Pomocí faktorové analýzy jsme zjistili, kolik komponent bychom z našich odpovědí mohli extrahovat, jaké mají hodnoty eigenvalue a porovnáním faktorových nábojů jsme hledali pojmenování jednotlivých faktorů/komponent. Pracovali jsme s dichotomickými položkami, které jsme převedli do matice tetrachorických korelací. Data byla zpracovávána anonymně bez možnosti identifikace jednotlivých respondentů.

6 VÝSLEDKY

Na následujících řádcích čtenáře seznámíme s výsledky zpracovaných odpovědí, nejprve uvedeme výsledky celku, tedy odpovědi od všech respondentů, a poté odpovědi vztahujících se k partnerskému vztahu.

6.1 FAKTOROVÁ ANALÝZA CELKU

Následující graf uvádí faktorovou analýzu celku. Před zpracováním byla z původních dat získána tabulka tetrachorických korelací.

Obrázek 7 Sutinový graf FA celého vzorku

Z grafu můžeme vyčíst, že faktorová analýza odhalila 12 faktorů s eigenvalue větší než 1. První 2 faktory dosáhly výrazně vyššího čísla (eigenvalue 15,4 a 6,3), poté došlo ke zlomu a u dalších deseti faktorů se eigenvalue pohybovala mezi 3,1 až k 1.

Abychom čtenáři umožnili lépe pochopit, co graf ukazuje, popíšeme nyní u každého faktoru položky, které se pod čísly schovávají. V závorce za větou je uvedeno písmo, které označuje dle literatury (Sternberg, 1986; Kukla, 2017) jaká komponenta je v daném tvrzení nejvíce obsáhlá. Pokud není uvedeno písmeno, jedná se o kombinaci všech komponent. V závorce na konci řádku je uveden tzv. faktorový náboj, tedy informace, kolik položka ve skutečnosti daný faktor sytí.

Faktor 1 – vzájemný respekt

- Vnímá a chápe odlišnosti mezi námi. (I) (0,68)
- Vnímá moje pocity a reaguje na ně. (I) (0,64)
- Cítím se s ním/ní šťastná. (I) (0,62)
- Je ochotný/á na našem vztahu pracovat. (Z) (0,59)
- Bere mě takového/takovou, jaký/á jsem. (I) (0,56)
- Je ke mně hodný/á. (I) (0,55)
- Je se mnou trpělivý/á. (I) (0,53)
- Umí přiznat svoji chybu a společně řešit konflikt. (I) (0,53)
- Umí se mi přizpůsobit. (I) (0,53)
- Ví, co mám rád/a, zajímá se o mě. (I) (0,52)
- Bere mě jako rovného/rovnou. (I) (0,51)
- Cítím, že je náš vztah vyrovnaný, harmonický. (S) (0,50)

Faktor 1 obsahuje především komponentu intimity a popisuje pocity nebo chování týkající se vnímavosti, pozornosti a vzájemného respektu či pochopení.

Faktor 2 – vášně (fyzická přitažlivost)

- Přitahuje mě. (V) (0,89)
- Láká mě společný sex. (V) (0,85)
- Líbí se mi doteky, pohlazení, tělesný kontakt. (V) (0,83)
- Ráda se pro něj/ni hezky oblékám. Pečuji o sebe. (V) (0,62)
- Líbí se mi, když je ke mně něžný/á. (V) (0,59)
- Škádlíme se navzájem. (V) (0,52)
- Žárlím na něj/ni. (V) (0,44)

Zde vidíme jednoznačnou komponentu vášně. Fyzický kontakt, snahu zalíbit se, fyzickou přitažlivost.

Faktor 3 – podpora

- Je to dobrý kamarád/kamarádka. (I) (0,65)
- Dělá mi radost, jen tak, aniž by čekal/a něco na oplátku. (I) (0,61)
- Je mi věrný/á. (Z) (0,55)
- Podporuje mě v mých činnostech (v mojí práci, nebo zájmech). (I) (0,55)
- Snažím se ho/ji potěšit tím, že pro něj něco hezkého dělám. (I) (0,52)

- Máme podobné morální hodnoty. (S) (0,52)
- Často o mně hezky mluví. (I) (0,51)
- Věnujeme si vzájemnou péči. (I) (0,51)
- Je spolehlivý/á, mohu se na něj/ni spolehnout, když je třeba. (I) (0,46)

Faktor 3 se hůře zobecňuje, protože obsahuje jak komponentu intimity, tak i závazku a spirituality. Komponenta intimity je však i zde nejvíce obsažená. Celý faktor ukrývá položky popisující podporu, spolehlivost, vzájemné podpory, péče.

Faktor 4 - touha být spolu

- Přeji si, aby náš vztah vydržel. (Z) (0,63)
- Je to výjimečný člověk. (Z/I) (0,48)
- Těším se na něj/ni, když se máme setkat. (V) (0,47)
- Naše společná cesta mi dává smysl. (Z) (0,43)
- Obdivuji ho. (I) (0,43)

Faktor 4 obsahuje opět více komponent. Podle jednotlivých položek bychom pravděpodobně mohli dojít zobecněním ke komponentě závazku, nebo označení faktoru „touha být spolu“, musíme si být ale vědomi nejednoznačnosti, a protože následující faktor, Faktor 5, obsahuje komponentu závazku z větší části a projevil se jednoznačněji, použijeme zde jiné označení.

Faktor 5 – závazek (doplňný samostatností)

- Vztah mezi námi je to nejdůležitější v mém životě. (Z) (0,62)
- Raději budu trpět já, než aby trpěl on/ona. (0,53)
- Každý den jsme spolu alespoň nějakou chvíli v kontaktu. (Z) (0,52)
- Chybí mi, když spolu nejsme. (V) (0,48)
- Cítím se zodpovědný/á za to, že se cítí dobře. (Z) (0,47)
- Chci s ním/ní být jedna rodina. (Z) (0,47)
- Jsem ochoten/a se pro něj/ni obětovat. Obětovat svůj čas i energii. (Z) (0,44)
- Plánujeme spolu budoucnost. (Z) (0,43)
- Potřebuji ho/ji ve svém životě. (Z) (-0,46)

Faktor 5 obsahuje především komponentu závazku. Dle položek nacházíme oblast (sebe)obětování, důležitosti druhého, výjimečnosti, zodpovědnosti. Pokud se však podíváme

pečlivěji, nacházím ve výsledku ještě položku s významným faktorovým nábojem s opačným znaménkem, než mají ty ostatní. Což na první pohled znamená, že by se mělo jednat o otočený význam dané položky („Nepotřebuji ho/ji ve svém životě“).

Pro ověření, jakou informaci tato položka s opačným nábojem opravdu přináší, jsme vypočítali korelaci mezi „OT75 Potřebuji ho/ji ve svém životě.“ a „OT97 Chybí mi, když spolu nejsme.“, případně „OT75 Potřebuji ho/ji ve svém životě.“ a „OT72 Vztah mezi námi je to nejdůležitější v mém životě.“. Obě tyto korelace vyšly záporně, což bychom si měli vysvětlit tak, že položky stojí opravdu proti sobě.

Podle tohoto výsledku by se interpretace faktoru změnila a popsali bychom jej jako závazek, výjimečnost druhého, důležitost jeho osoby v našem životě, ale současně udržení si samostatnosti a nezávislosti. Tedy to, že druhého ve svém životě nepotřebujeme, ale chceme.

Faktor 6 – spiritualita

- Plánuje pro nás dva společné aktivity. (I) (0,48)
- Máme podobné životní hodnoty. (S) (0,39)
- Praktikujeme spolu víru, nebo rituály (náboženské/nenáboženské). (S) (0,36)
- Po duchovní stránce si rozumíme (nejen ve smyslu náboženství). (S) (0,36)
- Cítím, že jsme byli stvořeni jeden pro druhého. (Z/S) (0,33)
- Máme podobný životní styl. (S) (-0,53)

Ve faktoru 6 se po prozkoumání položek objevuje komponenta spirituality, případně bychom tento faktor mohli popsat jako kompatibilitu dvou lidí, či jejich podobnost v životních hodnotách. Opět jsme však našli faktor s opačným nábojem. Korelace mezi „OT58 Máme podobný životní styl.“ a „OT57 Máme podobné životní hodnoty.“ vyšla kladně. To bychom si vysvětlili tak, že položky spolu souvisí a nestojí tedy proti sobě. Pravděpodobně mohlo dojít k určitému zkreslení dat a měli bychom zvážit, zda je tento faktor ještě vhodný považovat za významný.

Pokud by položky stály proti sobě, vysvětlovali bychom si faktor jako: mít společnou vizi a hodnoty, ale každý k nim jdeme svoji cestou“. Protože se podle korelace ale nepotvrdilo, že by položky stály proti sobě, budeme záporný faktorový náboj považovat za zkreslení.

Další faktory uvedeme jen stručně, protože se projevily postupně méně a méně významně a více roztržštěně a ve shrnutí obsahují opakující se položky vztahující se k vzájemnému respektu, péči, děláním si nezištné radosti, nebo podpoře či závazku.

Faktor 7

- Myslím, že mě má rád/a. (I) (0,56)
- Věřím ve stabilitu našeho vztahu. (Z) (0,55)

Faktor 8

- Podporuji jej/ji v jeho práci. (I) (0,43)
- Sdílíme spolu radosti, ale i starosti. (I) (0,42)

Faktor 9

- Neomezuje mě, cítím se svobodný/á. (I) (0,47)

Faktor 10

- S ním/ní bych byl ochotný/á dělat i věci, které by mi přátelé neschválili. (0,51)

Faktor 11

- Prožíváme spolu magické okamžiky. (S) (0,46)

Faktor 12

- Poskytuji mu/jí emocionální podporu. (I) (0,62)
- Snažím se ho/ji potěšit tím, že pro něj něco hezkého dělám. (I) (0,51)

Dimenze čtyřkomponentové teorie lásky

V našich výsledcích se jednoznačně projevila komponenta **vášně** (fyzické přitažlivosti) a to ve faktoru 2. Vášně je to, co prožíváme vůči druhému a stojí za vzrušením, potřebě fyzického kontaktu, přitažlivosti, případně pocitům majetnosti (Kukla, 2019).

Komponenta **intimity** patří k pocitům blízkosti a spojení a jak uvádí Kukla (2019) ve své práci, jde o touhu zajistit blahobyt druhému, prožívat společně radost, brát na druhého ohled, mít spolehnutí, vzájemné pochopení, sdílení sebe i svého majetku, jakákoliv forma podpory nebo ocenění. Kukla (2017) dále ještě uvádí položky intimity jako sebeodhalení, důvěra, humor, znalost druhého, úcta, přátelskost či laskavost. Právě tyto projevy nacházíme ve faktorech číslo 1 a 3. Případně méně zastoupené u faktorů 7, 8, 11, 12.

Komponenta intimity se zobrazuje velmi silně ve faktoru 1, ale současně i ve faktoru 3 a v dalších faktorech nalezneme její položky roztržité. V reakci na tento výsledek se v diskuzi zamyslíme, zda oblast intimity nebude vhodné rozložit do více smysluplných celků. Při prvním návrhu jsme se ji pokusili rozdělit na oblast respektu (a pochopení) a oblast vzájemné podpory (a opory).

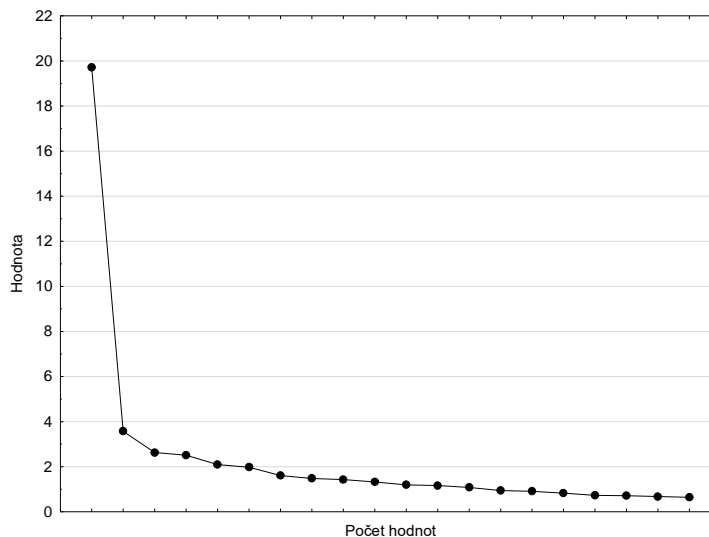
Komponenta **závazku** zahrnuje dva aspekty, krátkodobý a dlouhodobý. Krátkodobý se týká rozhodnutí milovat a dlouhodobý snahy lásku udržet. Závazek často slouží k tomu, abychom společně přečkali těžké časy. Tuto komponentu nacházíme ve faktoru 4 a 5. Další položku zahrnující komponentu závazku najdeme ještě ve faktoru 7.

Spiritualita se ve vztahu projevuje především ve třech oblastech a to: (a) podobná životní filozofie, (b) podobný systém hodnot, (c) kompatibilní životní styl. Nalezli jsme ji ve faktoru číslo 6. Při podrobnějším zkoumání ale nevyšla úplně jednoznačně, objevily se i položky s opačným faktorovým nábojem, což může být způsobeno zkreslením dat, nebo skutečností, že tento faktor už nepřináší významnou hodnotu.

Zde můžeme upozornit na odlišnost našeho výzkumu a výzkumu Kukly. Jeho vzorek obsahoval z velké části populaci hlásící se ke křesťanské víře, což by mohlo být důvodem, proč výsledky jeho výzkumu komponentu spirituality jednoznačně ukázaly. Vysvětlit si tuto skutečnost můžeme tím, že pro lidi věřící může být komponenta spirituality důležitější, než pro lidi bez víry. Opět je ale možné, že došlo ke zkreslení dat a v rámci našeho výzkumu nelze s jistotou tohle tvrzení potvrdit.

6.2 FAKTOROVÁ ANALÁZA VZORKU PARTNERŮ

Pro zajímavost a pro to, abychom věděli, jak se naše data chovají po vyfiltrování určitého vzorku, uvedeme níže výsledek faktorové analýzy aplikované na odpovědi respondentů směřované pouze vůči partnerovi/manželovi, partnerce/manželce. V této části jsme celkově vyhodnocovali 265 odpovědí.

Obrázek 8 Sutinový graf FA vzorku partnerů

Z grafu můžeme vyčíst, že faktorová analýza odhalila 13 faktorů s eigenvalue větší než 1. První faktor dosáhl výrazně vyššího čísla (eigenvalue 19,7), poté došlo ke zlomu a u dalších dvanácti faktorů se eigenvalue pohybovala mezi 3,6 až k 1.

Faktor 1 – zájem o druhého

- Ví, co mám rád/a, zajímá se o mě. (I) (0,57)
- Je se mnou trpělivý/á. (I) (0,57)
- Je ochotný/á na našem vztahu pracovat. (Z) (0,56)
- Vnímá moje pocity a reaguje na ně. (I) (0,51)
- Cítím se s ním/ní šťastná. (I) (0,47)
- Myslím si, že se vzájemně hezky doplňujeme. (S) (0,46)

V tomto faktoru můžeme nalézt především komponentu intimity. Položky popisují zájem o druhého.

Faktor 2 – závazek

- Vnímám náš vztah jako trvalý a udělám vše pro to, abychom spolu vydrželi. (Z) (0,74)

- Rozhodl/a jsme se, že budu investovat do našeho vztahu a mám vůli to nevzdat. (Z) (0,71)
- Chci s ním/ní být jedna rodina. (Z) (0,71)
- Plánujeme spolu budoucnost. (Z) (0,70)
- Věřím ve stabilitu našeho vztahu. (Z) (0,54)
- Přeji si, aby náš vztah vydržel. (Z) (0,43)
- Naše společná cesta mi dává smysl. (S/Z) (0,41)
- Myslím si, že se vzájemně hezky doplňujeme. (S) (0,41)

V tomto faktoru můžeme jednoznačně nalézt komponentu závazku. Zde, u vzorku partnerů, vychází tato komponenta výrazně jasněji než u celého vzorku.

Faktor 3 – ideálnost partnera

- Prožíváme spolu magické okamžiky. (S) (0,55)
- Obdivuji ho/ji. (I) (0,54)
- Podporuje mě v mých činnostech (v mojí práci, nebo zájmech). (I) (0,51)
- Cítím, že jsme byli stvořeni jeden pro druhého. (S) (0,50)
- Společně objevujeme nové věci v životě. (0,50)
- Chybí mi, když spolu nejsme. (V) (0,50)
- Cítím vůči němu/ní bezpodmínečnou lásku a náklonnost. (I) (0,46)
- Pomáhá mi být lepším člověkem. (I) (0,46)

V položkách faktoru 3 nacházíme různorodé projevy a komponenty. Když se podíváme podrobněji na jednotlivé položky, mohli bychom je pojmenovat jako ideálnost partnera obsahující pocity blízkosti, ocenění, obdivu, osudovosti. Jakoby ten druhý pro nás znamenal svět, jako bychom jej uctívali a obdivovali.

Faktor 4 - vášně

- Líbí se mi doteky, pohlazení, tělesný kontakt. (V) (0,68)
- Líbí se mi, když je ke mně něžný/á. (V) (0,68)
- Myslím, že mě má rád/a. (I) (0,62)
- Přeji si, aby náš vztah vydržel. (Z) (0,61)
- Je ke mně hodný. (I) (0,57)
- Těším se na něj/ni, když se máme setkat. (V) (0,56)
- Přitahuje mě. (V) (0,51)

- Je to dobrý kamarád/kamarádka. (I) (0,49)
- Naše společná cesta mi dává smysl. (Z/S) (0,44)
- Láká mě společný sex. (V) (0,39)

Faktor 4 v sobě obsahuje opět kombinace komponent, ale převažuje komponenta vášně.

Faktor 5 – respekt

- Umí přiznat svoji chybu a společně řešit konflikt. (I) (0,56)
- Bere mě jako rovného/rovnou. (I) (0,53)
- Cítím, že je náš vztah vyrovnaný, harmonický. (S) (0,51)
- Neomezuje mě, cítím se svobodný/á. (I) (0,49)
- Dodržuje pravidla, která jsme si společně stanovili. (Z) (-0,55)
- Snaží se omezit to, co mi vadí. (I) (-0,44)

Opět faktor, který je složen z více komponent. Při zobecnění bychom jej mohli pojmenovat například jako respekt, přizpůsobení se, pochopení a potřeba svobody. Protože se zde však vyskytují položky se záporným faktorovým nábojem, musíme jej upřesnit. Popis faktoru by mohl být respekt vůči druhému, při zachování svobody a možnosti dělat si co sám chci. Mohlo ale opět dojít ke zkreslení. Zkusili jsme spočítat korelaci mezi kladnými a zápornými položkami a výsledek této korelace nám nepotvrdil, že by dané položky stály proti sobě. Zůstaneme tedy u označení respektu.

Faktor 6 - spiritualita

- Máme podobné společné cíle. (S) (0,63)
- Děláme společné věci dohromady (máme společné zájmy, nebo činnosti). (S) (0,47)
- Máme podobné životní hodnoty. (S) (0,46)
- Plánuje pro nás dva společné aktivity. (S/Z) (0,41)
- Máme podobný životní styl. (S) (0,40)

Ve faktoru 6 nacházíme především komponentu spirituality.

Další faktory nalezené v této části vzorku respondentů zde nebudeme uvádět, protože se neprojeví příliš významně (faktorové náboje se pohybovaly na nižších číslech a položky ve faktorech působily roztržštěně).

Shrnutí výsledků vzorku partnerů

Faktory u vzorku partnerů vychází jinak než faktory celého vzorku. Faktor závazku vyšel nejsilněji, faktor vášně i spirituality se projevil poměrně konzistentně, ale slaběji. Intimita byla rozdělena do dvou oblastí, první oblastí byl respekt a druhá zájem o druhého.

Výsledkem faktorové analýzy partnerů je výčet následujících 6 komponent: **závazek, spiritualita, vášně, zájem o druhého, respekt, ideálnost partnera**. Otázkou je, zda nedošlo ke zkreslení dat, nebo jde o skutečnost, že pro partnerský vztah jsou důležité jiné faktory než v ostatních vztazích. Konkrétně u vzorku partnerů je vášně a respekt významově výrazně níž, než u celého vzorku. A zrovna u partnerů bychom mohli očekávat komponentu vášně mnohem silněji projevenou. To, že vyšla slaběji, si můžeme vysvětlit tak, že vášně hraje roli na počátku vztahu, ale později nemá tak zásadní zastoupení.

Shrnutí výsledků celého vzorku

Získaná data v našem výzkumu po zpracování nepotvrdila, že je vhodné vysvětlovat lásku pomocí 3 nebo 4 komponent, ale zároveň ani neprokázala rozpor faktorů s Čtyřkomponentovou teorií lásky. Nalezená eigenvalue zobrazuje 2 významné faktory. Po zkoumání bychom se zastavili na 6 faktorech, které vysvětlují 28 % rozptylu, a po zobecnění bychom mohli říct, že 4 z těchto 6 faktorů odpovídají intimitě, vášni, závazku, spiritualitě, jak je popisuje Kukla v Čtyřkomponentové teorii. 2 zbylé faktory obsahují další podoblasti komponenty závazku a intimity, a právě tyto 2 komponenty bychom tedy rozdělili na 2 části. Komponentu intimity na první oblast „respekt a pochopení“ a druhou „podpora a péče“. Komponentu závazku na první „přání (snaha) lásku udržet“ a druhou „touha být spolu“.

Pro zajímavost si dále uvedeme položky, které se v jednotlivých faktorech projeví nejvýznamněji (u většiny položek faktorový náboj větší než 0,5 a faktoru závazku větší než 0,33):

1. Vášně (fyzická přitažlivost)

- Přitahuje mě.
- Láká mě společný sex.
- Líbí se mi doteky, pohlazení, tělesný kontakt.
- Ráda se pro něj/ni hezky oblékám. Pečuji o sebe.
- Líbí se mi, když je ke mně něžný/á.
- Škádlíme se navzájem.

- Žárlím na něj/ni.

2. Respekt (pochopení)

- Vnímá a chápe odlišnosti mezi námi.
- Vnímá moje pocity a reaguje na ně.
- Je ke mně hodný/á.
- Je se mnou trpělivý/á.
- Umí přiznat svoji chybu a společně řešit konflikt.
- Umí se mi přizpůsobit.
- Bere mě takového/takovou, jaký/á jsem.
- Bere mě jako rovného/rovnou.

3. Podpora (a pocity blízkosti)

- Je to dobrý kamarád/kamarádka.
- Podporuje mě v mých činnostech (v mojí práci, nebo zájmech).
- Dělá mi radost, jen tak, aniž by čekal/a něco na oplátku.

4. Závazek (přání lásku udržet, ideálnost partnera)

- Vztah mezi námi je to nejdůležitější v mém životě.
- Chci s ním/ní být jedna rodina.
- Plánujeme spolu budoucnost.

5. Touha být spolu

- Je to výjimečný člověk.

6. Spiritualita (podobné představy o životě, společná/podobná duchovní cesta)

- Máme podobné životní hodnoty.
- Praktikujeme spolu víru, nebo rituály (náboženské/nenáboženské).
- Po duchovní stránce si rozumíme (nejen ve smyslu náboženství).

6.3 SROVNÁNÍ VÝZKUMŮ

Nyní se dostáváme do kapitoly, která se nachází na pomezí teoretické a empirické části. Tato kapitola bude popisovat to, co jsme v rámci našeho výzkumu, replikaci výzkumu Kukly, udělali jinak. Snažili jsme se příliš neodklonit od způsobu provedení výzkumu Kukly a následovali kroky, které ve svém výzkumu dělal on. Chtěli jsme dosáhnout ještě přesnějších výsledků a snažili se najít pokud možno vhodnější způsob zpracování.

Nyní uvedeme možné důvody, proč výzkum Kukly nepotvrdil platnost teorie.

Možné důvody proč výsledky výzkumu Kukly nepřinesly potvrzení

Jedním z hlavních důvodů zkreslení mohla být nereprezentativnost vzorku, tedy to, jak moc se výzkumný vzorek poměrem vzdaluje běžné populaci.

Za velmi důležité považuji přiblížení se poměru rozložení populace ve vnímání a vztahu k náboženství. A to proto, že si v rámci našich výzkumných otázek klademe otázku, zda může být spiritualita další komponentou ovlivňující mezilidské vztahy a vnímání lásky. Domníváme se, že mezi komponentou spirituality a náboženstvím můžeme najít styčná místa.

Dalším důvodem zkreslení mohl být fakt, že výzkumu Kukly se účastnilo více žen a více mladých lidí, než poměrově nalezneme v české populaci. Vnímání lásky se snažíme pojmut obecně, ale přece jen můžeme předpokládat určité odlišnosti u lidí např. ve věku mladší dospělosti a ve věku stáří.

Protože faktorová analýza, způsob zpracování dat, který při výzkumu využíváme, je náchylná na odchylky v nerovnoměrnosti vzorku, mohl být důvodem zkreslení výsledků také nepoměr mezi odpověďmi vůči různým lidem. Tím mohla faktorová analýza přiřadit větší význam k faktorům objevujícím se u odpovědí směřovaných vůči partnerovi. Naopak faktory podstatné v jiných typech vztahu mohly být upozaděné.

V našem výzkumu jsme provedli následující kroky uvedené dále v textu a pokusili se tak o eliminaci některých chyb.

V první části výzkumu jsme se odlišili v tom, že jsme položili otázku prvního dotazníku jinak. Kukla se ptal otázkou: „Jaké jsou všechny možné projevy lásky v interpersonálních vztazích?“. V našem výzkumu, na základě domněnky, že pokud k otázce „Jaké jsou všechny možné projevy lásky?“ připišeme přímo možné varianty odpovědí, bude respondent inspirovaný, jak odpovídat, čímž se může zvýšit jeho motivace se v odpovědích

více rozepsat. A také položení takto formulované otázky může vést k tomu, aby respondent nezapomenul a nevynechal nějaký z možných projevů lásky a snažil se obsáhnout co největší spektrum projevů.

V práci Kukly bylo v první fázi výzkumu získáno 51 respondentů, v našem jsme sesbírali přesně 100 odpovědí. U Kukly byla velká část respondentů (53 %) tvořena křesťanskou populací a současně se v jeho výzkumu nepodařilo získat odpovědi od lidí některého náboženského vyznání např. hinduismu, nebo buddhismu, což se v našem výzkumu alespoň v menší míře podařilo. V rámci první fáze výzkumu jsme získali odpovědi od 63 mužů a 37 žen, což můžeme považovat za velké plus, protože mužská část respondentů nebyla u Kukly v takové míře zastoupena.

Abychom udrželi podobnost výzkumu, byla baterie projevů konzultovaná. Tentokrát jsme baterii nekonzultovali s vedoucím práce, Kuklou, (abychom se vyhnuli zkreslení, protože Kukla je autorem původního výzkumu), ale s lidmi z oblasti psychologie pohybující se mimo naši univerzitu. Pokusili jsme se najít další, odlišnější pohledy na výzkumný problém, abychom došli k větší objektivnosti.

V druhé části výzkumu jsme opět postupovali podle kroků Kukly. Snažili jsme se cílit na méně dostupné respondenty, tedy na mužskou část populace, rozvedené, ovdovělé a starší osoby. Stejně jako Kukla jsme se snažili, abychom získali vzorek co největší a zároveň ne příliš homogenní (Ferjenčík, 2000, Kukla, 2019). Celkem se nám podařilo sehnat 606 respondentů, Kukla získal odpovědi od 528 respondentů.

Nyní uvedeme porovnání našeho vzorku s vzorkem Kukly a s procentuálním zastoupením české populace přehledně v tabulkách.

Porovnání získaného vzorku respondentů s výzkumem Kukly a českou populací

Ve sloupci označeném N jsou respondenti našeho výzkumu, dále pod označením K uvádíme respondenty výzkumu Kukly a pod písmenem P nalezneme čísla získaná z Českého statistického Úřadu (2021a, 2021b), jedná se o informace o základní populaci ČR v procentech. A konkrétně informace o náboženském vyznání ve sloupci P byla získaná v rámci posledního proběhlého sčítání lidu z roku 2011.

náš výzkum (N), výzkum Kukly (K) a rozložení populace (P)

Věk a pohlaví	N	K	P
Muž	240 (40 %)	36 %	49 %
Žena	366 (60 %)	64 %	51 %

Tabulka 15 Porovnání věku

Muži	N	K	P
18-21	15 %	29 %	3,6 %
22-35	43 %	54 %	17,9 %
36-55	36,5 %	11 %	31,1 %
56+	5,5 %	5 %	27,6 %

Tabulka 16 Porovnání věkového rozložení muži

Ženy	N	K	P
18-21	13,2 %	34 %	3,4 %
22-35	51,6 %	41 %	16,4 %
36-55	31,7 %	16 %	18,7 %
56+	3,5 %	8 %	33,4 %

Tabulka 17 Porovnání věkového rozložení ženy

Zde je bohužel počet respondentů starších 56 let menší, pravděpodobně je důvodem momentální situace s pandemií covid19 a nedostupnost seniorů v online prostoru.

Rodinný stav vzorku	N	K	P
Svobodní/svobodné	35 %	76 %	43 %
Ženatí/vdané	25 %	20 %	39%
Zadaní/zadané	31 %		
Rozvedení/rozvedené	8 %	3 %	11 %
Ovdovělí/ovdovělé	1 %	1 %	7 %

Tabulka 18 Porovnání rodinného stavu

Dosažené vzdělání	N		K		P	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
Jiné/nezjištěno	0	0,3 %	2 %	1 %	0 %	0 %
Základní	5 %	3,3 %	7 %	10 %	10 %	16 %
Střední	42,9 %	40,8 %	60 %	46 %	70 %	64 %
Vyšší odborné	9,1 %	5,6 %	31 %	43 %	19 %	20 %
Vysokoškolské	43 %	50 %				

Tabulka 19 Porovnání nejvyššího dosaženého vzdělání

Náboženské vyznání	N		K		P	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
Nevěřící	20 %	29,5 %	18 %	20 %	66 %	59 %
Křesťanství	34,6 %	20,8 %	43 %	30 %	20 %	25 %
Judaismus	0 %	0,3 %	0 %	1 %	0 %	0 %
Hinduismus	2,1 %	0,8 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Buddhismus	5,8 %	3 %	0 %	1 %	0 %	0 %
Islám	0 %	0,3 %	0 %	1 %	0 %	0 %
„Něco nad námi“	33,7 %	41,8 %	16 %	26 %	11 %	13 %
Jiné	3,8 %	3,5 %	3 %	1 %	1 %	1 %

Tabulka 20 Porovnání náboženského vyznání

Data o náboženském vyznání české populace jsou z roku 2011 (Český Statistický úřad in Kukla, 2019), kdy proběhlo sčítání lidu. Můžeme se domnívat, že tato data už dnes nejsou přesná, protože se jedná o 10 let staré informace. Současně vyplnění náboženského vyznání bylo v rámci dotazníku při sčítání lidu dobrovolné a část populace zanechala tuto

kolonku prázdnou. Berme tedy procentuální zastoupení lidí různého náboženského vyznání pouze jako orientační.

Typ vztahu s cílovou osobou	N	K
Partner/ka, manžel/ka	44 %	49 %
Kamarád opačného pohlaví	18 %	20 %
Kamarád stejného pohlaví	12 %	15 %
Člen rodiny	23 %	14 %
Známý	1 %	1 %
Jiné	2 %	1 %

Tabulka 21 Porovnání získaného vzorku respondentů

Zhodnocení výzkumného vzorku

Podářilo se nám získat velký vzorek respondentů všech věkových kategorií. Přestože jsme cílili především na mužskou populaci a ke konci distribuce dotazníku oslovovali pouze je, získali jsme 40 % odpovědí od mužů oproti ideálním 49 %. I tak jsme se alespoň částečně přiblížili žádanému výsledku.

Získali jsme 45 % odpovědí od respondentů, kteří jsou aktuálně sami a 55 % odpovědí od těch, co jsou zadaní (manželé i partneři). Ve výzkumu Kukly byla velká část respondentů, konkrétně 80%, kteří byli v době výzkumu sami (svobodní, ovdovělí a rozvedení). Zde se nám tedy pravděpodobně podařilo dojít k větší vyrovnanosti vzorku.

Z oblasti vzdělání se podařilo sehnat odpovědi ze všech kategorií, přesto nejvíce odpovědí bylo právě od vysokoškoláků. Kukla ve svém výzkumu měl nejčastěji zastoupené osoby se středoškolským vzděláním.

Z pohledu náboženského vyznání jsme získali 26 % odpovědí od lidí hlásící se ke křesťanské víře. Zde se nám tedy podařilo reagovat na možný důvod zkreslení u výzkumu Kukly, jenž ve svém výzkumu získal 43 % odpovědí od respondentů křesťanského vyznání. Současně jsme získali alespoň několik respondentů z u nás méně častých náboženství jako je např. hinduismus. Velká část respondentů v našem výzkumu, konkrétně 39 %, uvedla položku „věřím, že je něco nad námi, ale nehlásí se k žádné církvi“. Jedná se o velké procentuální zastoupení a tím tedy mohlo dojít k určitému zkreslení. Současně se ale povedlo najít i dostatečně velký vzorek křesťanů, nevěřících, nebo i buddhistů.

Z celkového počtu 606 odpovědí jich více než 40 % odpovídalo na otázky vůči partnerovi/partnerce, nebo manželovi/manželce. Nejvíce tedy byli lidé ochotni vyplňovat dotazník vůči partnerovi, pravděpodobně proto, že si pod pojmem láska představí partnerský

vztah a prožívání lásky v tomto vztahu. Méně častěji pak vůči rodičům, nebo kamarádům. Stejně tak, jak tomu bylo u výzkumu Kukly (2019).

Porovnání výsledků

Náš výzkum

V našem výzkumu jsme našli 12 faktorů, a po zkoumání jsme se rozhodli popsat 6 prvních faktorů vysvětlujících 28 % rozptylu. V nich jsme objevily položky popisující komponenty Čtyřkomponentové teorie (intimitu, vášně, závazek, i spiritualitu). Současně ale nemůžeme opomenout, že komponenty byly ve většině roztržštěné do více faktorů.

Jednoznačně a nejsilněji se projevila komponenta vášně. Významně se projevila také komponenta intimity, ta se však rozložila do dvou částí, taktéž jako slaběji zobrazená komponenta závazku rozložená opět na dvě části. Spiritualita se projevila poměrně konzistentně, ale nejsilněji v jednom z faktorů.

Výzkum Kukly

Kukla ve svém výzkumu našel 18 faktorů, ve kterých objevil faktor vášně a spirituality, komponenta intimity byla roztržštěná mezi několik faktorů a závazek byl rozdělen na dvě části. Celkem se rozhodl zkoumat 5 faktorů vysvětlujících 41 % rozptylu.

Zde můžeme opět upozornit na rozdíl v našem výzkumu a výzkumu Kukly. Náš výzkum s výslednými 6 faktory popsal 28 % rozptylu a výzkum Kukly s 5 faktory až 41 % rozptylu. Tento velký rozdíl mohl vzniknout tím, že náš vzorek je o něco reprezentativnější a tedy pokryl širší část populace, která není v názoru na lásku příliš homogenní. Naše domněnka je taková, že čím větší a různorodější vzorek získáme, tím obtížněji budou výsledky zobecnitelné a jednoznačné.

Kuklovi se podařilo najít nejsilnější faktor vášně a hned druhým nejsilnějším byla spiritualita. Intimita se projevila méně a jednoznačně a závazek byl nejhůře rozpoznatelný.

Ve výsledcích můžeme nalézt určitou podobnost. Pro nás je nejpřínosnější potvrzení důležitosti komponenty spirituality a současně rozložení intimity na více konkrétnějších částí/komponent. A také potvrzení smysluplnosti zkoumání Čtyřkomponentové teorie lásky.

7 DISKUZE

Cílem této práce bylo ověřit, zda výzkum provedený Kuklou (2019) přinesl validní výsledky, zda je platná Čtyřkomponentová teorie lásky a zda je komponenta spirituality důležitá v chápání lásky.

Zpracováním získaných dat jsme našli celkem 12 faktorů, z čehož jsme podrobněji zkoumali prvních 6 faktorů, které se projeví poměrně konzistentně. V těchto 6 faktorech jsme objevily komponentu vášně, závazku, spirituality i intimity. Pokud bychom upustili od představy čtyřkomponentové teorie, našly jsme faktor **respektu**, vyjadřující potřebu vnímavosti, pozornosti; faktor **vášně**, který se týká fyzického kontaktu, vzájemné přitažlivosti a snahu tuto přitažlivost udržet např. péčí o sebe s touhou zalíbit se; dále faktor **podpory**, s položkami týkající se spolehlivosti a péče; faktor 4 bychom popsali jako **touha být s druhým**, trávit s ním čas a přání tento vztah udržet; dále faktor **závazku**, který jsme popsali jako výjimečnost a důležitost druhého v našem životě, společné plánování budoucnosti a sebe/obětování; a posledním faktorem označeným **spiritualita** popisujícím společné hodnoty, společně strávený čas, duchovní porozumění, případně společně prováděné náboženské či nenáboženské praktiky a rituály.

Podle výsledků bychom nemohli potvrdit, že právě 4 komponenty jsou nejvhodnějším způsobem vysvětlení lásky. Přesto jsme všechny 4 komponenty našli ukryté v prvních 6 faktorech. Naše data, taktéž jako data Kukly, obsahují informace, které jsme hledali, bohužel se ale ani u nás nepodařilo je jednoznačně rozlišit.

Výsledek výzkumu Kukly (2019) potvrdil, že 4 komponenty pro vysvětlení lásky nestačí, a také i náš výzkum došel k tomuto závěru. Na základě našich výsledků bychom konstatovali, že láska je s největší pravděpodobností složena z 5, nebo 6 komponent. Data se však neprojevila jednoznačně, abychom s tímto závěrem mohli s jistotou vystoupit. Můžeme ale říct, že je lásku třeba popisovat více než 4 komponentami a je nutné bádát dále, aby se konkrétní počet komponent upřesnil.

Komponenta spirituality se v našich výsledcích projevila ve faktoru 6. Na první pohled poměrně konzistentně. Současně ale tento faktor obsahoval položky, které měly opačné faktorové náboje, což může upozorňovat na možné zkreslení dat. Případně faktor,

který se takto projeví, nemusí být již vhodný ke zkoumání a v některých případech bychom jej vyloučili. Nemůžeme tedy podle našich výsledků s jistotou říct, zda spiritualitu považujeme za smysluplnou komponentu vysvětlující prožívání lásky. Pokud bychom však pominuli negativní náboje a přiklonili se k variantě zkreslení dat, pak by se smysluplnost komponenty spirituality znovu, tak jako u Kukly, potvrdila.

Výzkum bychom mohli vylepšit snahou o získání reprezentativnějšího vzorku. Například cíleným sbíráním dalších respondentů tak dlouho, dokud by se nám nepodařilo ještě více přiblížit poměru rozložení české populace. A především bychom hledali respondenty odpovídající vůči jiným lidem než partnerům, abychom ve finále měli vyrovnaný počet odpovědí vztažených vůči všem skupinám lidí (partner, člen rodiny, kamarád atd.) rovnoměrně. Tím by se vyloučilo zkreslení způsobené faktorovou analýzou, která je na nerovnoměrnost vzorku náchylná. Domníváme se, že míra nerovnoměrnosti vzorku hraje velkou roli při zkreslení výsledků.

Redukce item poolu probíhala konzultací s dvěma osobami různého vzdělání a různého pohlaví. Obě osoby pocházejí z jiného než našeho univerzitního prostředí a s Čtyřkomponentovou teorií se nikdy nesetkali. Věříme, že i tento bod byl v naší práci velmi důležitým a přínosným pro dosažení objektivnosti při sestavení item poolu, položek využitých v druhé fázi dotazníku.

V první části výzkumu, v získávání baterie projevů lásky jsme zjistili, že po dosažení saturace dat nebylo příliš přínosné hledat další respondenty, protože jejich odpovědi nepřinesly nové informace. Můžeme tedy říct, že je nekonečné sbírání respondentů a odpovědí zbytečné a opravdu stačí, abychom při sběru dosáhli saturace (v našem případě, kdy dalších 10 dotazníků nepřineslo nové informace). V druhé části výzkumu bychom se naopak mohli ještě déle snažit sbírat odpovědi, aby byl vzorek početnější a jak bylo uvedeno výše, rovnoměrnější.

Několik respondentů mi při vyplňování druhého dotazníku psalo soukromé zprávy, že je dotazník určený pouze pro partnerskou lásku a vůči jiným lidem je příliš obtížné jej vyplnit, nebo doslova hloupé uvažovat o tom, zda bych např. chtěl/a líbat svého otce. Sami respondenti upozorňovali na to, že by právě tyto otázky (např. u rodinných členů v souvislosti s něžnostmi, nebo sexualitou) neměly být povinné. Také jsem od vyplňujících dostala několik upozornění, že nic není černobílé a mnohem vhodnější by bylo namísto odpovědí ano/ne použití škály o více stupních.

Tyto připomínky byly na místě, ale protože se jedná o replikaci výzkumu, nechtěli jsme se příliš odklonit od původního výzkumu, abychom nesešli z cesty směřující k výsledku, který hledáme. Tedy to, že současně ověřujeme výsledky již proběhlého výzkumu, nejen Čtyřkomponentovou teorii lásky samotnou. Současně ale musíme říct, že povinné položky umožňují rozlišit dané faktory a je tedy správné, že byly v dotazníku uvedeny právě v povinném formátu.

Souhlasíme, že pro jakýkoliv další výzkum by opravdu bylo vhodnější využití škály s více stupni. A současně by bylo ke zvážení upravit dotazník a vytvořit varianty odpovědí vůči různým skupinám lidí. Tyto změny by však přinesly náročnější interpretaci dat a komplikovanější celkový postup práce.

Porovnáním našeho výzkumu s výzkumem Kukly (2019) jsme došli ke zjištění, že se výsledky opravdu částečně podobají. Vzhledem k odlišnému vzorku jsme ani nemohli čekat, že bychom došli stejným výsledkům. Podstatné pro nás je, že touto podobností jsme potvrdili přínos obou výzkumů i přesto, že se jedná, vzhledem ke způsobu sběru dat, o nereprezentativní vzorky. Když jsme se pokusili propojit oba výsledky, došli jsme zjištění, že jsme našli podobný celkový počet komponent, konkrétně 5 a 6. Ve výsledcích obou výzkumů byla komponenta intimity rozdělena na 2 části a faktory obou výzkumů popisují všechny komponenty uvedené v Čtyřkomponentové teorii. Odlišné je to, že jednotlivé komponenty jsou ve faktorech různě rozmístěné a jinak významné. Důvodem může být odlišnost vzorku, nebo zkrácení dat.

Jsme si vědomi určitého zjednodušení, ke kterému při takovém výzkumu dochází a toho, že láska není složena jen z položek a, b, c, ale je komplexním fenoménem, který je individuálně prožíván. Pokusili jsme se o přiblížení pochopení, co může být pro mezilidský vztah klíčové a co může mít vliv na kvalitu, nebo dlouhodobost vztahu a věřím, že výsledky naší práce budou přínosem pro další zkoumání.

Tento výzkum je dalším mezičlánkem práce, kterou zpracoval Kukla v bakalářské a diplomové práci a výstup této práce následně využije dále ve své disertační práci. Příspěvek vznikl za podpory MŠMT ČR udělené UP v Olomouci (IGA_FF_2020_020).

8 ZÁVĚR

Z našich výsledků vyplývá následující:

- Protože jsou naše výsledky podobné výsledkům Kukly, můžeme považovat i přes nereprezentativnost vzorků oba výzkumy za přínosné a výsledky obou za validní.
- Nepodařilo se nám ověřit platnost Čtyřkomponentové teorie lásky, ale potvrdila se smysluplnost přidat do chápání lásky komponentu spirituality. Současně jsme ve výsledcích našly ostatní komponenty teorie (s tím, že se komponenty závazku i intimity rozdělily do dvou podskupin).
- Pokud bychom na základě našich výsledků měli sestavit základní pilíře lásky, byly by to následující: respekt, vášně, podpora, závazek, touha být s druhým, spiritualita.
- Můžeme říct, že Sternbergovy tři komponenty popisují lásku z určité části, ale ne zcela. Přesto konkrétní počet komponent zůstal nejednoznačný.

9 SOUHRN

Tato práce se zabývá ověřením již proběhlého výzkumu Čtyřkomponentové teorie lásky, který provedl Kukla (2019). Podle této teorie, která navazuje na Sternbergovu triangulární teorii, je láska složena nejen z 3 komponent (vášeň, intimita, závazek), ale ze 4 (vášeň, intimita, závazek, spiritualita). Současně hledá odpověď na otázku, jestli je opravdu správné, vnímat lásku právě podle 4 komponent. A v neposlední řadě také hledá potvrzení vhodnosti začlenění komponenty spirituality do chápání lásky.

Teoretická část shrnuje stručně poznatky o triangulární teorii, následně o Čtyřkomponentové teorii, a dále popisuje vznik těchto teorií a dosavadní výzkumy.

V empirické části popisuje provedený výzkum. V první fázi výzkumu se na základě sesbíraných odpovědí z distribuovaného dotazníku vytvořila baterie projevů lásky, která byla doplněna odbornou literaturou a po konzultaci zredukována pro tvorbu druhého dotazníku určeného pro následující fázi. V druhé fázi byla získána data o projevech lásky vůči konkrétnímu člověku ve svém životě. Celkem bylo zpracováno 606 dotazníků od respondentů ve věku 18-77 let. Sběr proběhl nepravděpodobnostními metodami a je tedy nereprezentativní.

Naše výsledky se podobají výsledkům Kukly a můžeme tedy říct, že došlo k potvrzení validity jeho získaných dat. Současně ani naše výsledky nepotvrdily platnost Čtyřkomponentové teorie lásky v tom smyslu, že je vhodné lásku chápat pomocí právě 4 komponent (intimity, vášně, závazku a spirituality). Faktorová analýza ukázala na 2 významné faktory, po pečlivějším zkoumání jsme jich našli celkem 6 konzistentně projevených. V těchto faktorech jsme rozpoznali všechny komponenty Čtyřkomponentové lásky, ale některé z nich (závazek, intimita), byly roztrženy do 2 faktorů.

Taktéž naše výsledky přinesly potvrzení informace, kterou zjistil už Kukla, tedy to, že komponenta spirituality, tak jak ji definoval ve své práci, je důležitou součástí při vnímání lásky.

LITERATURA

1. Acker, M., & Davis, M. H. (1992). Intimacy, passion and commitment in adult romantic relationships - a test of the triangular theory of love. *Journal of Social and Personal Relationships*, 9 (1), 21–50. <https://doi.org/10.1177/0265407592091002>
2. Andrade, A. L., Garcia, A., & Cassepp-Borges, V. (2013). Evidências de validade da escala triangular do amor de Sternberg - reduzida (ETAS-R) [Evidence of validity of Sternberg's triangular love scale - short version (ETAS-R)]. *Psico-USF*, 18(3), 501–510. <https://doi.org/10.1590/S1413-82712013000300016>
3. Aron, A., Wastbay, L. (1996). Dimensions of the prototype of love. *Journal of personality and social psychology*, 70, 535–551.
4. Buhl, T., & Hassebrauck, M. (1995). Love in 3-D - an empirical study on the triangular theory by Sternberg. *Zeitschrift Fur Sozialpsychologie*, 26, 67–77.
5. Cassepp-Borges, V., & Pasquali, L. (2012). Sternberg's triangular love scale national study of psychometric attributes. *Paidéia*, 22, 21–31. <https://doi.org/10.1590/S0103-863X2012000100004>
6. Českomoravská psychologická společnost – etická komise. (2017). *Etický kodex psychologické profese*. Získané 20. prosince 2020 z <https://cmpsy.cz/files/EK/Etickykodex-psychologicke-profese-12-2017.pdf>
7. Český statistický Úřad. (2021a). Věkové složení obyvatelstva – 2019. Získáno z <https://www.czso.cz/csu/czso/vekove-slozeni-obyvatelstva-2019>
8. Český Statistický úřad. (2021b). Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS – čtvrtletní údaje – 4. čtvrtletí 2020. Získáno z <https://www.czso.cz/csu/czso/csi/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-4-ctvrtleti-2020>
9. Davis, K. E. (1985). Near and dear: Friendship and love compared. *Psychology Today*, 19 (Feb), 22–30.
10. Divíšková, P. (2017). *Láska a partnerství v mladém dospělosti podle sternbergovy trojúhelníkové škály lásky*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
11. Engel, G. L. (1977). The need for a new medical model. A challenge for biomedicine. *Science*, 196, 129-136.
12. Erikson, E. H. (2002). *Dětství a společnost*. Praha: Argo.
13. Erikson, E. H. (2015). *Životní cyklus rozšířený a dokončený*. Praha: Portál.

14. Fehr, B., Sprecher, S. (2009). *The Science of Compassionate Love. Theory, Research, and Applications*. Blackwell Publishing.
15. Ferjenčík, J. (2000). *Úvod do metodologie psychologického výzkumu: jak zkoumat lidskou duši*. Praha: Portál.
16. Fromm, E. (1993). *Strach ze svobody*. Praha: Naše vojsko.
17. Fromm, E. (1996a). *Lidské srdce*. Praha: Nakladatelství Josefa Šimona.
18. Fromm, E. (1996b). *Umění milovat*. Praha: Nakladatelství Josefa Šimona.
19. Hatfield, E., & Sprecher, S. (1986). Measuring passionate love in intimate relations. *Journal of Adolescence*, 9, 383-410
20. Hendrick, C., & Hendrick, S. S. (1986). A theory and method of love. *Journal of Personality and Social Psychology*, 50, 392-402.
21. Chapman, G. (2012). *Pět jazyků lásky*. Praha: Návrat domů.
22. Kratochvíl, S. (2009). *Manželská a párová terapie*. Praha: Portál.
23. Kukla, V. (2017). *Triangulární teorie lásky a spiritualita*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
24. Kukla, V. (2019). *Ověření čtyřkomponentové teorie lásky*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
25. Lauster, P. (2019). *Láska - Milostný vztah z pohledu psychologa*. Olomouc: Pragma.
26. Lee, J. A. (1977). A typology of styles of loving. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 3, 173–182
27. Lewis, C. S. (2013). *Čtyři lásky*. Praha: Návrat domů.
28. Lindsay, G., Koene, C., Øvreeide, H., & Lang, F. (2010). *Etika pro evropské psychology*. Praha: Triton.
29. Lomas, T. (2018). The flavours of love: A cross-cultural lexical analysis. *Journal for the Theory of Social Behaviour*, 48(1), 134–152. doi:10.1111/jtsb.12158
30. M. Scott Peck, *The Road Less Travelled*, New York: Simon & Schuster, 1978 str. 89-90.
31. Nakonečný, M. (1997). *Motivace lidského chování*. Praha: Academia.
32. Reeder, H. M. (1996). The subjective experience of love through adult life. *International Journal of Aging & Human Development*, 43(4), 325–340. <https://doi.org/10.2190/V7J3-XQAL-2X59-M16X>
33. Rubin, Z. (1969). *The social psychology of romantic love*. Michigan: University Microfilms.

34. Rubin, Z. (1970). Measurement of romantic love. *Journal of Personality and Social Psychology*, 16, 265-273.
35. Sinnott, J. D. (2001). Introduction: Special issue on spirituality and adult development, Part I. *Journal of Adult Development*, 8, 199–200.
36. Sternberg, R. J. (1986). *A triangular theory of love*. *Psychological Review*, 93, 119-135.
37. Sternberg, R. J. (1997). Construct validation of a triangular love scale. *European Journal of Social Psychology*, 27, 313-335.
38. Sternberg, R. J., Barnes, M. (1985). Real and ideal others in romantic relationships: Is four a crowd? *Journal of Personality and Social Psychology*, Vol. 49, No. 6, 1586-1608.
39. Sternberg, R. J., Grajek, S. (1984). The nature of love. *Journal of Personality and Social psychology*, 47, 312-329.
40. Sumter, S. R., Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2013). Perceptions of love across the lifespan: Differences in passion, intimacy, and commitment. *International Journal of Behavioral Development*, 37(5), 417–427.
41. Tobore, T. O. (2020). Towards a Comprehensive Theory of Love: The Quadruple Theory. *Frontiers in Psychology*. 11:862.
42. Willi, J. (2006). *Psychologie lásky: osobní rozvoj cestou partnerského vztahu*. Praha: Portál.
43. Yun-Jeong, K., & Young, S. S. (2005). Romantic relationship in middle and old aged married couples. *Journal of the Korea Gerontological Society*, 25, 87–102

SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK

Seznam obrázků:

Obrázek 1 Znázornění komponent lásky pomocí Sternbergova trojúhelníku (Kukla, 2017)	9
Obrázek 2 Rozdíl mezi ideálním a reálným vztahem znázorněný trojúhelníkem (Kukla, 2017)	10
Obrázek 3 Velikost čtyřúhelníku odpovídá množství pocíťované lásky (Kukla, 2019)	17
Obrázek 4 Tvar čtyřúhelníku odpovídá vyváženosti lásky (Kukla, 2019)	17
Obrázek 5 Reálná láska v porovnání s ideální láskou (vlevo), Porovnání lásky partnerů (vpravo)	18
Obrázek 6 Výsledek faktorové analýzy celého vzorku: Sutinový graf (Kukla, 2019)	20
Obrázek 7 Sutinový graf FA celého vzorku	34
Obrázek 8 Sutinový graf FA vzorku partnerů	40

Seznam tabulek:

Tabulka 1 Druhy lásky podle Sternberga	9
Tabulka 2 Druhy lásky vycházející z Čtyřkomponentové teorie lásky	19
Tabulka 3 Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů v předvýzkumu	26
Tabulka 4 Rodinný stav respondentů předvýzkumu	26
Tabulka 5 Náboženské vyznání respondentů předvýzkumu	27
Tabulka 6 Výsledná baterie položek projevů lásky	29
Tabulka 7 Pohlaví výzkumného vzorku	31
Tabulka 8 Věk a rodinný stav mužů výzkumného vzorku	31
Tabulka 9 Věk a rodinný stav žen výzkumného vzorku	31
Tabulka 10 Rodinný stav výzkumného vzorku	31
Tabulka 11 Nejvyšší dosažené vzdělání mužů a žen výzkumného vzorku	31
Tabulka 12 Náboženské vyznání mužů a žen výzkumného vzorku	32
Tabulka 13 Typ vztahu s cílovou osobou výzkumného vzorku	32

Tabulka 14 Opomenuté projevy lásky	33
Tabulka 15 Porovnání věku	46
Tabulka 16 Porovnání věkového rozložení muži	47
Tabulka 17 Porovnání věkového rozložení ženy	47
Tabulka 18 Porovnání rodinného stavu	47
Tabulka 19 Porovnání nejvyššího dosaženého vzdělání.....	47
Tabulka 20 Porovnání náboženského vyznání.....	47
Tabulka 21 Porovnání získaného vzorku respondentů	48

PŘÍLOHY

Seznam příloh:

1. Příloha č. 1: Český a cizojazyčný abstrakt
2. Příloha č. 2: Ukázka dotazníku pro druhou fázi výzkumu
3. Příloha č. 3: Data získaná dotazníkem projevů lásky
4. Příloha č. 4: Data získaná na základě literatury
5. Příloha č. 5: Redukce item poolu
6. Příloha č. 6: Tabulka faktorových nábojů pro celý výzkumný soubor
7. Příloha č. 7: Tabulka faktorových nábojů pro vztah s partnerem

Příloha 1: Český a cizojazyčný abstrakt

ABSTRAKT DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: Ověření výsledků dosavadního výzkumu Čtyřkomponentové teorie lásky

Autor práce: Jana Kotoučková

Vedoucí práce: Mgr. Vojtěch Kukla

Počet stran a znaků: 57 (86 377)

Počet příloh: 7

Počet titulů použité literatury: 43

Abstrakt:

Tato práce se zabývá Čtyřkomponentovou teorií lásky a ověřením dosavadních výsledků výzkumu. Cílem je ověřit výsledky výzkumu Kukly a pokusit se najít hlavní komponenty lásky, ověřit význam komponenty spirituality a ověřit platnost Čtyřkomponentové teorie lásky.

Na základě provedeného výzkumu jsme došli k závěru, že výzkum Kukly přinesl podobné výsledky jako náš výzkum. V reakci na to můžeme říci, že validita jeho výsledků byla potvrzena. Také jsme zjistili, že spirituální komponenta je důležitou součástí pro chápání lásky a měla by být přidána k hlavním komponentám lásky (vášni, závazku, intimacy).

Podle našeho výzkumu by hlavními složkami lásky byl respekt, vášně, podpora, touha být spolu, závazek a spiritualita. Naše výsledky se však neprojeví 100 % konzistentně a jednoznačně. Musíme tedy říci, že přesný počet hlavních komponent stále zůstává nejasný a pro nalezení správného počtu je třeba provést další výzkum.

Klíčová slova: Čtyřkomponentová teorie lásky, spiritualita, láska, ověření teorie

ABSTRACT OF TEHSIS

Title: Verification of the Research in the Four-component Theory of Love

Author: Jana Kotoučková

Supervisor: Mgr. Vojtěch Kukla

Number of pages and characters: 57 (86 377)

Number of appendices: 7

Number of references: 43

Abstract:

This thesis deals with the Four-Component Theory of Love and its research verification. Its aim is to verify results found in Kukla's research. Secondly the aim is also an attempt to find the main components of love, verify the importance of the spirituality component and verify the validity of the Four-Component Theory of Love.

Based on the conducted research, the thesis comes to the conclusion that Kukla's research brought similar results as our research. In response to this we can say that the validity of his results was confirmed. Also we have found that spirituality component is an important part for understanding love and should be added to main components of love (passion, commitment, intimacy).

According to our research the main components of love would be respect, passion, support, desire to be together, commitment and spirituality. However, our results didn't show up 100 % consistent and clear. We have to say that the exact number of main components still remains questionable and more research has to be done to determine that.

Key words: love, the Four-Component Theory of Love, theory verification, spirituality

Příloha 2: Ukázka dotazníku pro druhou fázi výzkumu

Dotazník k výzkumu lásky

Krásný den přeji, mé jméno je Jana Kotoučková a jsem studentka psychologie Univerzity Palackého. Tímto vás chci požádat o vyplnění dotazníku k mé diplomové práci. Jedná se o druhou část výzkumu ověření teorie lásky (není důležité, zda jste vyplňovali první část, nebo ne). Dotazník je anonymní, nebojte se a odpovídejte otevřeně, přímo a podle skutečnosti.

Vaším úkolem je odpovédět na 89 uzavřených otázek (ano/ne). Délka vyplnění se pohybuje od 5 do 10 minut podle toho, jak rychle čtete a klikáte.

Odpovídat budete vůči jedné osobě, skutečné osobě, kterou si libovolně vyberete. Může to být přítel/kyně, manžel/ka, kamarád/ka, člen rodiny, rodič, nebo známý/á.

Celý dotazník, prosím, vyplňujte vůči právě této jedné osobě, kterou jste si vybrali. Pokud byste měli prostor, budu moc ráda, když celý dotazník vyplníte vícekrát vůči různým osobám.

Kontakt na realizátora výzkumu: kotouckovajana@gmail.com

Děkuji vám mnohokrát za váš čas.

***Povinné pole**

Jaký vztah máte s osobou, kterou jste si vybrali? *

- Partner (přítel/přítelkyně, manžel/manželka, snoubenec/snoubenka, druh/družka..)
- Kamarád opačného pohlaví
- Kamarád stejného pohlaví
- Člen rodiny
- Známý
- Jiný

1. Důvěřuji mu/jí. *

- Ano.
- Ne.

2. Obdivuji ho/ji. *

- Ano.
- Ne.

3. Je to výjimečný člověk. *

- Ano.
- Ne.

4. Podporuje mě v činnostech pro mě důležitých. *

- Ano.
- Ne.

5. Pomáhá mi být lepším člověkem. *

- Ano.
- Ne.

6. Umí se mi přizpůsobit. *

- Ano.
- Ne.

7. Je se mnou trpělivý/á. *

- Ano.
- Ne.

8. Je mi věrný/á. *

- Ano.
- Ne.

9. Je ke mně vždy upřímný/á. *

- Ano.
- Ne.

10. Snaží se omezit to, co mi vadí. *

- Ano.
- Ne.

11. Je spolehlivý/á, mohu se na něj/ni spolehnout, když je třeba. *

- Ano.
- Ne.

12. Je ochotný/á na našem vztahu pracovat. *

- Ano.
- Ne.

13. Bere mě takového/takovou, jaký/á jsem. *

- Ano.
- Ne.

14. Bere mě jako prioritu. *

- Ano.
- Ne.

15. Často o mně hezky mluví. *

- Ano.
- Ne.

16. Myslím, že mě má rád/a. *

- Ano.
- Ne.

17. Vnímá moje pocity a reaguje na ně. *

- Ano.
- Ne.

18. Ví, co mám rád/a, zajímá se o mě. *

- Ano.
- Ne.

19. Jsem ráda s jeho/jejími přáteli. *

- Ano.
- Ne.

20. Podporuji jej/ji v jeho práci. *

- Ano.
- Ne.

21. Poskytuji mu/jí emocionální podporu. *

- Ano.
- Ne.

22. Zvyšuje moji sebedůvěru. *

- Ano.
- Ne.

23. Jsem ochoten/á s ním/ní sdílet své peníze. *

- Ano.
- Ne.

24. Umí přiznat svoji chybu a společně řešit konflikt. *

- Ano.
- Ne.

25. Přeji si, aby náš vztah vydržel. *

- Ano.
- Ne.

26. Sdílíme spolu radosti, ale i starosti. *

- Ano.
- Ne.

27. Věnuje mi plnou pozornost, když jsme spolu. *

- Ano.
- Ne.

28. Plánuje pro nás dva společné aktivity. *

- Ano.
- Ne.

29. Dodržuje pravidla, která jsme si společně stanovili. *

- Ano.
- Ne.

30. Snažím se ho/ji potěšit tím, že pro něj něco hezkého dělám. *

- Ano.
- Ne.

31. Dělá mi radost, jen tak, aniž by čekal/a něco na oplátku. *

- Ano.
- Ne.

32. Je to dobrý kamarád/kamarádka. *

- Ano.
- Ne.

33. Věnujeme si vzájemnou péči. *

- Ano.
- Ne.

34. Máme společná tajemství. *

- Ano.
- Ne.

35. Děláme společně věci dohromady (vaříme, máme společné zájmy, nebo činnosti). *

- Ano.
- Ne.

36. Cítím k němu/ní respekt a respektuji jej/jí. *

- Ano.
- Ne.

37. Cítím se s ním/ní v bezpečí. *

- Ano.
- Ne.

38. Cítím se s ním/ní šťastný/á. *

- Ano.
- Ne.

39. Žárlím na něj/ni. *

- Ano.
- Ne.

40. Ignoruji jeho/její chyby. *

- Ano.
- Ne.

41. Jsem ochoten/a se pro něj/ni obětovat. Obětovat svůj čas i energii. *
- Ano.
 - Ne.
42. Jsem ochoten/a mu/jí odpustit. *
- Ano.
 - Ne.
43. Bojím se o něj, nebo o jeho/její zdraví. *
- Ano.
 - Ne.
44. Cítím, že je náš vztah vyrovnaný, harmonický. *
- Ano.
 - Ne.
45. Myslím si, že se vzájemně hezky doplňujeme. *
- Ano.
 - Ne.
46. Bere mě jako rovného/rovnou. *
- Ano.
 - Ne.
47. Vnímá a chápe odlišnosti mezi námi. *
- Ano.
 - Ne.
48. Neomezuje mě, cítím se svobodný/á. *
- Ano.
 - Ne.
49. Cítím vůči němu/ní bezpodmíněčnou lásku a náklonnost. *
- Ano.
 - Ne.
50. Přeji si, aby byl šťastný/á, ať už to znamená cokoliv. *
- Ano.
 - Ne.
51. Rozumíme si i beze slov. *
- Ano.
 - Ne.
52. Cítím, že jsme byli stvořeni jeden pro druhého. *
- Ano.
 - Ne.
53. Prožíváme spolu magické okamžiky. *
- Ano.
 - Ne.
54. Po duchovní stránce si rozumíme (nejen ve smyslu náboženství). *
- Ano.
 - Ne.
55. Naše společná cesta životem mi dává smysl. *
- Ano.
 - Ne.
56. Máme podobné životní cíle. *
- Ano.
 - Ne.

57. Máme podobné životní hodnoty. *

- Ano.
- Ne.

58. Máme podobný životní styl. *

- Ano.
- Ne.

59. Máme podobné morální hodnoty. *

- Ano.
- Ne.

60. Každý den jsme spolu alespoň nějakou chvíli v kontaktu. *

- Ano.
- Ne.

61. Rád/a s ním/ní vedu hluboké rozhovory. *

- Ano.
- Ne.

62. Líbí se mi, když je ke mně něžný/á. *

- Ano.
- Ne.

63. Škádlíme se navzájem. *

- Ano.
- Ne.

64. Rád/a s ním/ní chodím mezi známé, přátele, rodinu. *

- Ano.
- Ne.

65. Plánujeme spolu budoucnost. *

- Ano.
- Ne.

66. Společně objevujeme nové věci v životě. *

- Ano.
- Ne.

67. Chci s ním/ní být jedna rodina. *

- Ano.
- Ne.

68. Rozhodl/a jsme se, že budu investovat do našeho vztahu a mám vůli to nevzdat. *

- Ano.
- Ne.

69. S ním/ní bych byl ochotný/á dělat i věci, které by mi přátelé neschválili. *

- Ano.
- Ne.

70. Věřím ve stabilitu našeho vztahu. *

- Ano.
- Ne.

71. Vnímám náš vztah jako trvalý a udělám vše pro to, abychom spolu vydrželi. *

- Ano.
- Ne.

72. Vztah mezi námi je to nejdůležitější v mém životě. *

- Ano.
- Ne.

73. Náš vztah mi umožňuje se seberealizovat skrze něj. *

- Ano.
- Ne.

74. Cítím se vůči němu/ní majetnický. *

- Ano.
- Ne.

75. Potřebuji ho/ji ve svém životě. *

- Ano.
- Ne.

76. Moje chování je vůči němu/ní iracionální. *

- Ano.
- Ne.

77. Potřebuji od něj/ní opakované ujištění o jeho/její lásce ke mně. *

- Ano.
- Ne.

78. Když nejsou věci mezi námi v pořádku, cítím fyzické projevy (bolest břicha, hlavy aj.). *

- Ano.
- Ne.

79. Chybí mi, když spolu nejsme. *

- Ano.
- Ne.

80. Přitahuje mě. *

- Ano.
- Ne.

81. Láká mě společný sex. *

- Ano.
- Ne.

82. Líbí se mi doteky, pohlázení, tělesný kontakt. *

- Ano.
- Ne.

83. Cítím se zodpovědný/á za to, že se cítí dobře. *

- Ano.
- Ne.

84. Rád/a se pro něj/ni hezky oblékám. Pečuji o sebe. *

- Ano.
- Ne.

85. Raději budu trpět já, než aby trpěl/a on/ona. *

- Ano.
- Ne.

86. Těším se na něj/ni, když se máme setkat. *

- Ano.
- Ne.

87. Je ke mně hodný/á. *

- Ano.
- Ne.

88. Praktikujeme spolu víru, rituály (nejen ve smyslu náboženském). *

- Ano.
- Ne.

89. Přeji si, aby náš vztah vydržel. *

- Ano.
- Ne.

Vaše pohlaví *

- Žena
- Muž

Váš věk *

Vaše nejvyšší dosažené vzdělání *

- bez vzdělání
- základní
- střední škola (maturita/bez maturity, vyučení/bez vyučení, odborné i neodborné)
- vyšší odborné
- vysokoškolské
- jiné

Vaše náboženské vyznání *

- nevěřící
- křesťanství
- buddhismus
- hinduismus
- islám
- judaismus
- věřím, že je něco nad námi, ale nehlásím se k žádné církvi
- jiné

Vaše národnost

- česká
- slovenská
- jiné

Váš rodinný stav *

- svobodný/á a nezadaný/á
- zadaný/á či zasnoubený/á
- ženatý / vdaná
- rozvedený/á
- ovdovělý /á

Napadá vás nějaký projev lásky, který nebyl v dotazníku uvedený?

Váš email, pokud si přejete zaslat výsledky výzkumu.

Příloha 3: Data získaná dotazníkem projevů lásky

Označení	Položka
D1	důvěra
D2	úcta
D3	respekt
D4	bezpečí
D5	podpora
D6	potřeba se s láskou pochlubit před ostatními
D7	ochota poradit
D8	upřímnost
D9	pochopení
D10	věrnost
D11	spolehlivost
D12	všímavost
D13	podobné morální a etické vidění věcí
D14	stará se o mě když jsem opilý
D15	hravost
D16	laskavost
D17	odpuštění
D18	spolehnutí se na sebe
D19	obětavost
D20	snaha potěšit
D21	naslouchání
D22	vůle to nevzdat
D23	jistota
D24	rovnováha, harmonie
D25	štěstí
D26	strach o druhého, o jeho zdraví
D27	žárlivost
D28	společné tajemství
D29	dodržování slibů
D30	ocenění
D31	vnímání pocitů druhého, sdílení pocitů s druhým
D32	schopnost kompromisu
D33	sdílení každodenních zážitků
D34	plánování společných aktivit
D35	doptávání se, zda nemám hlad, není mi zima
D36	pozvání mezi ostatní přátele, seznamování s blízkými
D37	motýli v břiše
D38	společné cíle
D39	zvedání sebedůvěry
D40	uznání a přijmutí, jaký jsem
D41	konstruktivní kritika
D42	vyčte mi, když mu zapomenu dát pusu
D43	je se mnou v místnosti, abych tam nebyla sama
D44	radí mi
D45	pomáhá mi být lepším člověkem
D46	pomáhá mi s těžkými rozhodnutími
D47	pomáhá s hmotnostně těžkými věcmi, podrží mi batoh, dveře, pustí mě před sebe
D48	jde se mnou na procházku, i když se jemu nechce

D49	tančí se mnou, i když se jemu nechce
D50	nelže mi a nebojí se mi říkat o svých slabostech
D51	když jsme spolu, opravdu jsme spolu
D52	dopřeje mi klid
D53	jsme na sebe hodní
D54	podpora při zkouškách
D55	věnuje mi svoji energii a čas
D56	bezpodmínečná láska a náklonnost
D57	společně se smějeme
D58	těšíme se na sebe
D59	můžu se mu/jí vyzpovídat
D60	dělání si radost drobnostmi
D61	jde se mnou do všeho
D62	plánuje se mnou budoucnost
D63	nezlobí se na mě, když mu vyleju kafe
D64	když mu nevádí, že jsem občas náladová a podporuje mě v každé měsíční fázi
D65	hrajeme spolu deskové hry
D66	pohledy, když se na mě láskyplně dívá
D67	když jedeme v autě a držíme se za ruce
D68	doteky
D69	obejmutí
D70	pohlazení
D71	sex, orální sex, emocionální sex, vášnivý sex, procitěný sex
D72	fyzická přitažlivost
D73	pomůže mi ve finanční tísní
D74	tělesná komunikace
D75	péče
D76	masáž
D77	každodenní kontakt
D78	usínání v náručí
D79	hlazení po vlasech
D80	společné vaření
D81	škádlení
D82	něha
D83	neočekávaná překvapení
D84	neočekávané návštěvy
D85	návštěva kina
D86	pozvání na večeři, na jídlo
D87	když mi udělá snídani, oběd
D88	nechává mi vzkazy na lednici
D89	pomáhá mi v domácnosti
D90	snází se mě neustále poznávat
D91	má zájem o moje zájmy, koníčky
D92	svatba
D93	společné děti
D94	ochota pracovat na sobě a vztahu
D95	ochota učit se novým věcem
D96	umět přiznat, když se mýlím
D97	smysl ve společné cestě
D98	nestydět se před druhým

D99	duchovní porozumění
D100	telepatie
D101	modlitba
D102	porozumění beze slov
D103	empatie
D104	mít hlavu v pejru
D105	Zpívání manter
D106	slova prosím a děkuji
D107	přát si pro druhého jen to nejlepší
D108	ozývá se, když nejste déle v kontaktu
D109	vnímá životní události jako narozeniny, svatba, svátek, narození dítěte
D110	péče při nemoci
D111	pochopení rozdílného
D112	strach ze smrti partnera
D113	strach že náš vztah nevydrží
D114	když se pro něj hezky obléknu, pečuju o sebe pro něj
D115	společné saunování
D116	nechává mi vzkazy v koupelně na zrcadle
D117	sdílení života ve všech aspektech
D118	schopnost omezit to, co druhému vadí (alkohol, drogy, apod.)
D119	je tu pro mě vždy
D120	bere mě jako prioritu
D121	Snaha aktivně nacházet balanc mezi potřebami domácnosti a jednotlivce

Příloha 4: Data získaná na základě literatury

Označení	Položka
L1	Vzájemně si pomáháme a vzájemně se potřebujeme.
L2	Líbí se mi to, jak reaguje na moje přátele, rodinu.
L3	Když nejsou věci mezi námi v pořádku, cítím fyzické projevy (bolest břicha, hlavy aj.).
L4	Když se mi nevěnuje, je mi smutno.
L5	Raději budu trpět já, než aby trpěl on/ona.
L6	Obdivuji ho/ji.
L7	Byl/a bych zoufalý/á, kdyby mě opustil/a.
L8	Cítím fyzické projevy, když jej/ji vidím (příjemné chvění, aj.).
L9	Nejsem schopna ovládnout své myšlenky, které se ubírají směrem k milované/mu.
L10	On/ona je ten jediný/á, kdo mě může učinit šťastnou.
L11	Toužím po tom, aby mě znal/a, aby věděl/a, co cítím, jak myslím, čeho se bojím.
L12	Ignoruji jeho/její chyby.
L13	Cítím se zodpovědný za to, že se cítí dobře.
L14	Přemýšlím o tom, zda je šťastný/á a spokojený/á a zda k tomu mohu nějak přispět.
L15	Prožíváme spolu magické okamžiky.
L16	Idealizuji si jej/ji.
L17	Neumím si představit, že bychom se rozešli/rozvedli.
L18	Vnímám náš vztah jako trvalý a udělám vše pro to, abychom spolu vydrželi.
L19	Očekávám, že budeme vůči sobě loajální.
L20	Vztah mezi námi je nejdůležitější.
L21	Myslím, že mě má rád/a.
L22	Cítím, že jsme byli stvořeni jeden pro druhého.
L23	Jsou pro nás důležité mít společné vzpomínky, zážitky, společně strávený čas.
L24	On/ona je výjimečný/á. Jedinečný/á.
L25	Doporučila bych ho/ji k zodpovědné práci.
L26	Je to dobrý kamarád/kamarádka.
L27	Věřím ve stabilitu našeho vztahu.
L28	Cítím se vůči němu/ní majetnický.
L29	Myslím si, že se vzájemně hezky doplňujeme.
L30	Moje chování je vůči němu/ní iracionální.
L31	Baví mě s ním/ní vést hluboké rozhovory.
L32	Chybí mi, když spolu nejsme.
L33	Chci s ním být jedna rodina.
L34	Společně objevujeme nové věci v životě.
L35	Máme podobné názory.
L36	Potřebuji od něj/ní opakované ujištění o jeho/její lásce ke mně.
L37	Můžu říct, že naše role ve vztahu jsou kompatibilní.
L38	Pocity povinnosti vůči partnerovi.
L39	Společný všední život.
L40	Seberealizace skrze vztah, nebo skrze druhého.
L41	Rovnocennost ve vztahu po všech stránkách.
L42	Pocit spojení s partnerem a zároveň pocit svobody.
L43	Snaha o udržení pestrosti ve vztahu a snaha to nikdy nevzdat.
L44	Tvoření společného prostoru (bydlení) lásky.
L45	Spojení s druhým za zachování vlastní celistvosti.
L46	Výlučnost.
L47	Trpělivost.
L48	Aktivita.

L49	Sjednocení.
L50	Volba, rozhodnutí.
L51	Dodržování pravidel.
L52	Podobný životní styl.
L53	S ním/ní bych byl ochotný dělat i věci, které by mi přátelé neschválili.

Příloha 5: Redukce ítem poolu

Označení	Položka	
OT1	Důvěřuji mu/jí.	D1, L25
OT2	Obdivuji ho/ji.	L6
OT3	Je to výjimečný člověk.	L10, L24
OT4	Podporuje mě v mých činnostech (v mojí práci, nebo zájmech).	D5, D7
OT5	Pomáhá mi být lepším člověkem.	D41, D44, D45, D46, D54
OT6	Umí se mi přizpůsobit.	D32, D95
OT7	Je se mnou trpělivý/á.	L47
OT8	Je mi věrný/á.	D10, L46
OT9	Je ke mně vždy upřímný/á.	D8, D31, D50
OT10	Snaží se omezit to, co mi vadí.	D118
OT11	Je spolehlivý/á, mohu se na něj/ni spolehnout, když je třeba.	D11, D18, D29, D119
OT12	Je ochotný/á na našem vztahu pracovat.	D94
OT13	Bere mě takového/takovou, jaký/á jsem.	D40
OT14	Bere mě jako prioritu.	D120
OT15	Často o mně hezky mluví.	D39
OT16	Myslím, že mě má rád/a.	L21
OT17	Vnímá moje pocity a reaguje na ně.	D12
OT18	Ví, co mám rád/a, zajímá se o mě.	D21, D90, D91, D109, L11
OT19	Jsem ráda s jeho/jejími přáteli.	D36
OT20	Podporuji jej/ji v jeho práci.	D5
OT21	Poskytují mu/jí emocionální podporu.	D5
OT22	Zvyšuje moji sebedůvěru.	D30,
OT23	Jsem ochoten/á s ním/ní sdílet své peníze.	D75
OT24	Umí přiznat svoji chybu a společně řešit konflikt.	D9, D96
OT25	Neskrývá přede mnou tajemství.	D31
OT26	Sdílíme spolu radosti, ale i starosti.	D33, D59, D98
OT27	Věnuje mi plnou pozornost, když jsme spolu.	D51, D55
OT28	Plánuje pro nás dva společné aktivity.	D34, D85, D86, L48
OT29	Dodržuje pravidla, která jsme si společně stanovili.	L51
OT30	Snažím se ho/ji potěšit tím, že pro něj něco hezkého dělám.	L51
OT31	Dělá mi radost, jen tak, aniž by čekal/a něco na oplátku.	D20, D60, D83, D84
OT32	Je to dobrý kamarád/kamarádka.	L26
OT33	Věnujeme si vzájemnou péči.	D75, D14, D35, D52, D73, D76, D87, D89, D110, D121
OT34	Máme společná tajemství.	D28
OT35	Děláme společné věci dohromady (vaříme, máme společné zájmy, nebo činnosti).	D34, D43, D48, D49, D57, D61, D65, D80, D115, D117, L39, L23
OT36	Cítím k němu/ní respekt a respektuji jej/jí.	D2, D3, D106
OT37	Cítím se s ním/ní v bezpečí.	D4
OT38	Cítím se s ním/ní šťastná.	D25
OT39	Žárlím na něj/ni.	D27
OT40	Ignoruji jeho/její chyby.	L12
OT41	Jsem ochoten/a se pro něj/ni obětovat. Obětovat svůj čas i energii.	D19,
OT42	Jsem ochoten/a mu/jí odpustit.	D17, D16
OT43	Bojím se o něj/ni, nebo o jeho/její zdraví.	D26, D112

OT44	Cítím, že je náš vztah vyrovnaný, harmonický.	D24
OT45	Myslím si, že se vzájemně hezky doplňujeme.	L29, L37
OT46	Bere mě jako rovného/rovnou.	L41
OT47	Vnímá a chápe odlišnosti mezi námi.	D111
OT48	Neomezuje mě, cítím se svobodný/á.	L42
OT49	Cítím vůči němu/ní bezpodmínečnou lásku a náklonnost.	D107, L14
OT50	Přeji si, aby byl šťastný/á, ať už to znamená cokoliv.	D56
OT51	Rozumíme si i beze slov.	D100, D102, D103
OT52	Cítím, že jsme byli stvořeni jeden pro druhého.	L22
OT53	Prožíváme spolu magické okamžiky.	L15
OT54	Probíhá mezi námi duchovní porozumění/spojení (náboženské i nenáboženské)	D99, L45, L49
OT55	Naše společná cesta mi dává smysl.	D97
OT56	Máme podobné společné cíle.	D38, L44
OT57	Máme podobné životní hodnoty.	L35
OT58	Máme podobný životní styl.	L52
OT59	Máme podobné morální hodnoty.	D13
OT60	Každý den jsme spolu alespoň nějakou chvíli v kontaktu.	D77, D88, D108, D116
OT61	Ráda s ním vedu hluboké rozhovory.	L31
OT62	Líbí se mi, když je ke mně něžný/á.	D66, D82
OT63	Škádlíme se navzájem.	D15, D42, D81
OT64	Rád/a s ním/ní chodím mezi známé, přátele, rodinu.	D36, D6, L2
OT65	Plánujeme spolu budoucnost.	D62, D92, D93
OT66	Společně objevujeme nové věci v životě.	L34
OT67	Chci s ním/ní být jedna rodina.	L33
OT68	Rozhodl/a jsme se, že budu investovat do našeho vztahu a mám vůli to nevzdat.	D22, L43, L50
OT69	S ním/ní bych byl ochotný/á dělat i věci, které by mi přátelé neschválili.	L53
OT70	Věřím ve stabilitu našeho vztahu.	D23, L19, L27
OT71	Vnímám náš vztah jako trvalý a udělám vše pro to, abychom spolu vydrželi.	D23, D113, L18
OT72	Vztah mezi námi je to nejdůležitější v životě.	L20
OT73	Náš vztah mi umožňuje se seberealizovat skrze něj.	L40
OT74	Cítím se vůči němu/ní majetnický.	L28
OT75	Potřebuji ho/ji ve svém životě.	L15
OT76	Moje chování je vůči němu/ní iracionální.	L9, L30
OT77	Potřebuji od něj/ní opakované ujištění o jeho/její lásce ke mně.	L36
OT78	Když nejsou věci mezi námi v pořádku, cítím fyzické projevy (bolest břicha, hlavy aj.).	L35
OT79	Chybí mi, když spolu nejsme.	L4, L32
OT80	Přitahuje mě.	D37, D72, D104, L8
OT81	Láká mě společný sex.	D71
OT82	Líbí se mi doteky, pohlazení, tělesný kontakt.	D67, D68, D69, D70, D74, D76, D78, D79
OT83	Cítím se zodpovědný/á za to, že se cítí dobře.	L33
OT84	Ráda se pro něj/ni hezky oblékám. Pečuji o sebe.	D114
OT85	Raději budu trpět já, než aby trpěl on/ona.	L5
OT86	Těším se na něj/ni, když se máme setkat.	D58
OT87	Je ke mně hodný.	D16, D47, D53, D63, D64

OT88	Praktikujeme spolu víru nebo rituály (náboženské, nenáboženské).	D101, D105
OT89	Přeji si, aby náš vztah vydržel.	L17
OT90	Cítím pocit povinnosti vůči němu/ní.	L38

Příloha 6: Tabulka faktorových nábojů pro celý výzkumný soubor

Variable	Factor Loadings (Varimax normalized) (cv) Extraction: Principal axis factoring (Marked loadings are >.700000)											
	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12
OT1	0,35	0,00	0,21	0,31	0,05	0,00	0,16	0,41	0,06	0,08	-0,08	0,14
OT2	0,27	0,05	0,13	0,42	0,30	0,19	-0,07	0,06	-0,14	0,11	0,05	0,01
OT3	0,03	-0,06	0,01	0,48	0,09	0,09	-0,03	0,04	0,01	-0,03	0,07	0,02
OT4	0,29	0,07	0,55	0,01	0,19	0,02	-0,02	-0,09	-0,06	0,16	-0,01	0,00
OT5	0,21	0,14	0,45	0,06	0,10	0,21	-0,05	-0,04	0,09	0,08	-0,03	-0,09
OT6	0,53	0,17	0,24	-0,06	-0,06	0,20	-0,05	-0,08	0,03	-0,02	-0,10	0,03
OT7	0,53	0,05	0,07	0,08	0,03	-0,04	0,02	0,02	-0,09	-0,01	-0,01	-0,10
OT8	0,07	0,04	0,55	-0,03	0,23	-0,13	0,23	-0,02	-0,12	0,06	-0,05	0,03
OT9	0,05	-0,08	0,34	0,05	0,00	0,03	0,10	0,03	0,15	-0,03	0,04	0,20
OT10	0,25	0,06	0,43	-0,05	0,01	0,21	-0,06	0,19	0,06	0,07	-0,03	-0,03
OT11	0,10	-0,01	0,46	-0,04	0,13	0,14	0,24	0,07	-0,03	0,05	-0,02	-0,03
OT12	0,59	-0,05	0,20	-0,04	0,07	0,10	0,32	0,29	-0,16	-0,14	0,04	0,01
OT13	0,56	0,01	0,03	0,02	0,02	-0,09	0,09	-0,02	0,32	0,07	0,11	-0,15
OT14	0,13	0,11	0,32	-0,18	0,32	0,20	0,29	-0,06	-0,14	-0,06	0,22	0,08
OT15	0,32	0,07	0,51	0,14	0,09	0,06	-0,03	-0,11	-0,14	-0,21	0,05	-0,19
OT16	0,02	0,02	0,04	0,12	-0,10	0,09	0,56	-0,04	-0,02	0,08	0,08	-0,10
OT17	0,64	0,06	0,12	0,13	-0,08	0,12	-0,02	0,01	-0,11	-0,04	-0,03	0,02
OT18	0,52	-0,07	0,23	0,16	0,10	0,08	0,12	0,11	-0,21	-0,12	0,01	0,11
OT19	0,11	-0,07	0,46	0,13	0,03	0,25	-0,02	-0,05	0,14	-0,12	0,06	0,09
OT20	0,03	0,00	0,02	0,12	0,18	0,13	-0,04	0,43	0,03	-0,03	0,14	-0,23
OT21	0,19	-0,02	-0,03	-0,06	0,09	0,13	0,20	0,05	0,09	-0,02	0,14	-0,62
OT22	0,37	0,09	0,08	0,04	-0,03	0,32	-0,01	-0,02	0,20	-0,14	0,17	-0,12
OT23	-0,03	0,08	0,37	0,12	0,21	-0,03	0,28	0,00	0,07	0,38	-0,02	-0,17
OT24	0,53	0,04	0,14	0,11	-0,06	0,16	-0,09	0,05	0,12	0,06	-0,09	0,00
OT25	0,34	0,05	0,10	0,63	-0,01	-0,05	0,30	0,22	-0,02	-0,18	0,13	0,10
OT26	0,38	-0,05	0,08	0,10	0,14	0,00	0,17	0,42	-0,10	-0,11	0,09	-0,04
OT27	-0,40	0,20	-0,10	-0,14	0,02	-0,07	0,00	0,01	-0,15	0,19	-0,13	0,00
OT28	0,18	0,07	0,18	0,10	0,03	0,48	0,19	-0,04	-0,12	0,05	0,09	0,03
OT29	0,41	0,03	0,07	0,03	-0,01	0,11	-0,01	0,33	0,23	0,15	0,18	0,04
OT30	0,03	0,19	0,52	-0,07	0,28	0,01	-0,08	0,11	-0,07	-0,10	0,03	-0,51
OT31	0,11	0,09	0,61	0,09	0,15	-0,02	0,06	0,13	-0,18	-0,06	0,14	-0,10
OT32	0,27	0,17	0,65	0,15	0,06	-0,05	0,15	0,22	0,08	0,02	0,12	0,12
OT33	0,34	0,11	0,51	-0,03	0,17	-0,03	0,16	0,16	-0,16	-0,15	0,14	-0,16
OT34	0,08	0,08	-0,03	0,20	0,13	0,12	0,08	0,07	-0,03	0,04	0,38	-0,14
OT35	0,07	0,07	0,27	0,07	0,09	0,16	0,26	0,04	-0,07	0,39	0,21	-0,11
OT36	0,19	0,01	0,13	0,38	0,01	0,11	0,02	0,42	-0,04	0,01	-0,05	0,02
OT37	0,43	0,02	0,10	0,22	0,11	0,06	0,04	0,03	0,07	-0,11	0,04	-0,06
OT38	0,62	0,05	0,15	0,28	0,13	0,11	0,08	-0,04	-0,06	-0,07	0,17	0,00
OT39	0,01	-0,44	0,01	-0,05	-0,16	-0,14	-0,03	0,08	0,05	-0,14	0,01	-0,08
OT40	-0,24	0,20	0,08	-0,05	-0,13	0,12	0,08	-0,06	-0,24	0,21	0,07	-0,08
OT41	-0,16	-0,16	-0,19	0,00	-0,44	0,00	-0,09	-0,04	-0,02	0,26	0,16	0,29
OT42	0,16	0,01	0,00	0,38	0,10	0,06	0,05	0,02	0,06	0,05	0,00	-0,04
OT43	0,06	0,05	0,03	0,24	0,36	0,10	0,01	0,11	-0,14	0,00	0,10	-0,21
OT44	0,50	-0,14	0,43	-0,12	0,15	0,14	0,23	0,04	0,28	-0,01	0,06	0,05
OT45	0,44	0,05	0,23	0,02	0,22	0,26	0,15	0,04	0,02	-0,12	0,14	-0,06
OT46	0,51	-0,07	0,04	-0,11	-0,08	-0,12	0,15	0,10	0,30	0,00	0,29	-0,04
OT47	0,68	0,03	0,09	0,12	0,04	0,00	0,01	0,13	0,10	0,08	0,04	-0,10
OT48	0,38	-0,06	0,07	0,04	-0,09	0,08	0,00	0,04	0,47	-0,07	-0,05	-0,08
OT49	0,03	0,09	0,39	0,28	0,19	0,07	0,15	-0,12	0,18	-0,02	0,30	0,02
OT50	0,13	0,13	0,21	0,17	0,19	0,03	0,05	-0,05	-0,02	-0,30	-0,03	-0,15
OT51	0,32	0,06	0,04	0,10	0,21	0,19	0,04	0,25	-0,02	-0,23	0,31	-0,04
OT52	0,08	0,12	0,30	0,14	0,40	0,33	0,08	-0,03	0,05	-0,05	0,11	0,01
OT53	-0,07	-0,31	-0,18	-0,16	-0,34	-0,15	-0,01	0,11	0,03	0,10	-0,46	0,11

OT54	0,28	0,07	0,07	0,12	0,06	0,36	-0,05	0,13	0,00	-0,13	0,23	-0,10
OT55	0,29	0,07	0,10	0,43	0,15	0,18	0,39	-0,05	0,09	-0,17	-0,06	-0,15
OT56	-0,05	-0,25	-0,13	-0,08	-0,06	-0,39	-0,22	-0,16	-0,02	0,13	0,04	0,13
OT57	0,26	0,17	0,32	0,05	-0,09	0,39	-0,01	0,33	0,29	-0,01	-0,07	0,10
OT58	-0,08	-0,06	0,05	-0,10	-0,10	-0,53	-0,16	-0,12	-0,07	-0,10	0,00	0,11
OT59	0,12	0,15	0,52	0,04	-0,07	0,18	-0,04	0,42	0,19	0,05	-0,14	-0,07
OT60	0,07	-0,32	-0,12	0,13	-0,52	-0,10	-0,22	-0,04	0,11	-0,05	0,04	0,00
OT61	0,21	0,19	0,33	0,06	-0,04	0,13	0,00	0,02	0,07	0,04	0,37	0,01
OT62	-0,05	-0,59	-0,21	0,06	-0,25	0,01	-0,07	-0,13	0,04	0,27	-0,16	-0,01
OT63	0,03	-0,52	-0,23	-0,04	-0,25	-0,05	-0,09	0,14	0,15	0,25	-0,23	0,05
OT64	0,05	0,15	0,34	0,14	0,05	0,15	0,32	-0,03	0,18	0,10	0,23	0,05
OT65	0,03	-0,33	-0,17	0,02	-0,43	-0,26	-0,44	-0,05	0,20	0,07	-0,10	-0,07
OT66	-0,18	-0,31	0,09	-0,04	-0,40	-0,12	-0,24	-0,17	0,11	0,05	-0,37	0,04
OT67	-0,01	-0,32	-0,26	-0,18	-0,47	-0,03	-0,25	-0,04	-0,01	0,02	0,10	0,15
OT68	0,02	-0,21	-0,32	-0,22	-0,26	0,05	-0,35	-0,08	-0,17	0,08	-0,11	0,23
OT69	-0,13	-0,20	0,05	-0,15	-0,28	-0,01	-0,01	-0,07	-0,10	0,51	-0,19	0,15
OT70	0,34	-0,09	0,31	0,00	0,06	0,12	0,55	0,13	0,05	-0,04	-0,04	0,12
OT71	0,11	-0,05	0,36	0,36	0,20	0,00	0,42	0,08	0,00	0,03	0,00	-0,10
OT72	0,04	-0,04	-0,20	-0,08	-0,62	-0,07	0,00	-0,05	-0,21	0,11	-0,03	-0,05
OT73	-0,05	-0,20	-0,25	-0,04	-0,31	-0,32	-0,01	-0,11	-0,02	0,05	-0,18	0,00
OT74	0,09	-0,25	-0,03	-0,11	-0,25	-0,13	-0,05	0,12	0,12	-0,11	0,00	-0,11
OT75	0,15	0,08	0,00	0,27	0,46	-0,04	0,05	0,05	-0,07	-0,18	0,02	0,05
OT76	0,19	-0,14	0,04	0,00	-0,04	0,01	0,17	0,11	0,05	0,11	-0,04	-0,13
OT77	0,09	-0,33	0,05	-0,02	-0,31	-0,01	-0,02	0,04	0,04	-0,08	-0,07	0,00
OT78	0,19	-0,16	-0,09	-0,02	-0,41	-0,02	0,08	-0,14	0,08	0,03	-0,14	0,09
OT79	-0,22	-0,33	-0,06	-0,12	-0,48	0,08	-0,03	-0,02	-0,04	0,02	-0,25	0,12
OT80	-0,06	-0,89	-0,02	-0,01	-0,10	-0,03	-0,04	-0,04	-0,06	0,01	-0,02	0,07
OT81	-0,10	-0,85	-0,02	0,04	-0,10	-0,07	-0,05	-0,08	-0,06	-0,04	0,00	0,08
OT82	0,00	-0,83	-0,11	0,00	-0,16	0,03	0,02	-0,06	0,07	0,09	-0,11	-0,01
OT83	-0,06	-0,28	-0,12	-0,01	-0,47	-0,06	0,11	-0,04	0,07	-0,11	-0,06	0,01
OT84	-0,07	-0,62	-0,11	-0,03	-0,21	-0,14	0,14	0,03	-0,09	0,05	0,00	0,04
OT85	-0,07	-0,16	-0,23	-0,17	-0,53	-0,02	0,02	0,08	-0,12	0,03	0,02	0,07
OT86	0,26	0,09	0,11	0,47	-0,01	-0,06	0,11	0,06	0,00	-0,12	0,33	0,10
OT87	0,55	0,08	0,08	0,36	0,03	-0,15	0,13	0,20	0,03	0,10	0,13	0,09
OT88	-0,03	0,03	0,23	-0,01	0,20	0,36	-0,08	0,02	-0,08	0,10	0,25	0,07
Expl.Var	6,94	5,08	5,86	2,90	4,62	2,43	2,67	1,89	1,51	1,60	1,99	1,52
Prp.Totl	0,08	0,06	0,07	0,03	0,05	0,03	0,03	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02

Příloha 7: Tabulka faktorových nábojů pro výzkumný soubor partnerů

Variable	Factor Loadings (Varimax normalized) (vp) Extraction: Principal axis factoring (Marked loadings are >.700000)												
	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	F13
OT1	0,24	0,22	0,01	0,34	0,10	0,17	0,44	0,35	-0,05	-0,08	0,02	0,10	-0,06
OT2	0,01	0,14	0,54	0,19	-0,02	0,03	0,36	0,28	0,17	-0,02	0,04	0,01	0,03
OT3	-0,09	0,01	0,26	0,15	-0,06	-0,05	0,05	0,12	0,23	-0,16	0,09	-0,03	-0,14
OT4	0,26	0,09	0,51	0,12	0,22	0,06	-0,08	0,17	-0,01	-0,10	-0,13	0,11	0,13
OT5	0,11	0,13	0,46	0,01	-0,03	0,13	0,02	0,05	-0,06	0,01	0,10	-0,01	0,06
OT6	0,37	0,05	0,31	0,10	0,15	0,11	-0,04	0,18	-0,05	0,02	-0,08	0,09	0,36
OT7	0,57	0,02	0,07	0,12	0,15	-0,02	0,16	0,02	0,01	-0,07	0,11	-0,15	0,05
OT8	0,29	0,35	0,10	0,05	0,19	-0,02	0,20	0,49	-0,17	-0,01	-0,17	-0,06	0,11
OT9	0,02	-0,14	-0,20	-0,06	-0,19	-0,16	-0,15	-0,44	-0,07	0,09	0,07	0,04	0,02
OT10	-0,27	0,03	-0,09	-0,07	-0,44	-0,10	-0,15	-0,07	-0,01	-0,06	0,05	0,10	0,01
OT11	0,21	0,20	0,13	0,01	0,16	0,26	0,44	0,01	0,02	-0,10	-0,16	0,09	0,06
OT12	0,56	0,14	0,26	0,32	0,24	0,24	0,18	0,09	0,01	-0,02	-0,10	0,15	0,00
OT13	0,43	0,11	0,10	0,28	0,29	0,04	0,19	0,00	0,00	0,19	0,11	0,07	-0,05
OT14	0,15	0,21	0,28	0,05	0,32	0,16	0,08	0,21	-0,05	0,00	0,06	-0,01	0,20
OT15	0,32	0,31	0,29	0,09	0,02	-0,06	0,06	0,11	0,19	0,21	0,12	0,07	-0,01
OT16	0,14	0,09	0,07	0,62	0,10	0,09	0,14	0,10	0,07	0,04	0,12	-0,14	0,04
OT17	0,51	-0,01	0,21	0,14	0,34	0,09	0,22	0,07	0,06	0,09	-0,01	0,10	0,04
OT18	0,57	0,17	0,32	0,12	0,27	0,09	0,12	0,08	-0,07	-0,12	-0,19	0,05	-0,05
OT19	-0,01	0,12	0,23	-0,05	0,26	0,12	0,13	0,16	0,14	0,13	-0,14	0,15	-0,09
OT20	0,15	-0,13	-0,17	-0,03	-0,03	-0,04	-0,10	0,02	0,04	-0,01	-0,54	-0,02	0,10
OT21	0,22	0,04	0,01	0,04	0,14	0,05	-0,01	-0,02	0,21	0,15	0,62	0,06	0,02
OT22	-0,20	-0,15	-0,42	-0,03	-0,37	-0,02	0,02	0,00	0,03	0,02	-0,17	0,01	-0,03
OT23	0,03	0,11	-0,08	0,06	0,15	0,00	0,36	0,05	0,05	0,05	0,03	-0,12	-0,01
OT24	0,16	0,00	0,07	0,12	0,56	0,02	0,11	0,21	0,01	0,12	0,00	0,06	0,03
OT25	0,14	0,43	0,18	0,61	-0,01	0,06	0,30	0,11	0,26	-0,08	0,07	0,02	-0,25
OT26	0,11	0,10	0,12	0,33	0,01	0,28	-0,04	0,27	0,06	-0,05	0,15	0,05	0,07
OT27	-0,11	-0,15	-0,26	-0,11	-0,44	-0,01	-0,03	-0,14	-0,11	-0,03	-0,10	0,06	0,01
OT28	0,13	0,21	0,36	-0,02	0,14	0,41	0,10	0,06	0,19	0,08	-0,06	0,02	-0,02
OT29	-0,24	0,01	-0,23	-0,11	-0,55	-0,14	-0,22	0,05	-0,03	0,01	-0,02	-0,01	0,06
OT30	-0,08	0,08	0,03	0,11	0,09	0,11	0,07	-0,13	0,09	0,53	0,16	-0,02	0,06
OT31	0,24	0,19	0,35	0,20	0,13	0,09	0,28	0,07	0,34	0,03	-0,20	-0,03	0,10
OT32	0,26	0,09	0,29	0,49	0,41	0,18	0,32	-0,10	-0,07	0,01	-0,19	0,08	-0,09
OT33	-0,27	-0,14	-0,45	-0,29	-0,34	0,05	-0,25	-0,03	0,06	0,03	-0,06	0,02	-0,11
OT34	0,15	0,12	0,20	0,15	0,00	0,14	-0,01	-0,03	0,13	0,03	0,15	-0,12	-0,25
OT35	0,13	-0,11	0,27	0,09	0,10	0,47	-0,01	0,03	-0,05	0,36	0,23	-0,05	-0,02
OT36	0,04	0,08	0,05	0,13	-0,08	0,23	0,63	0,09	0,04	0,19	0,05	0,08	0,07
OT37	-0,19	-0,08	-0,16	-0,13	-0,07	-0,05	-0,65	-0,03	0,01	-0,02	-0,06	0,02	0,03
OT38	0,47	0,21	0,42	0,29	0,21	0,11	0,19	-0,10	-0,03	0,22	-0,08	-0,01	-0,23
OT39	-0,01	-0,13	-0,10	-0,10	-0,01	0,00	-0,05	0,18	-0,05	-0,06	0,14	0,39	0,00
OT40	0,00	0,00	0,13	0,03	-0,23	-0,06	-0,08	0,02	-0,01	0,06	0,06	0,11	0,03
OT41	0,04	0,34	-0,01	0,04	0,25	-0,07	0,39	-0,02	0,05	0,05	0,10	-0,11	-0,07
OT42	0,07	0,04	-0,02	0,11	0,30	-0,12	0,07	0,20	0,06	0,08	0,16	-0,11	0,06
OT43	0,11	0,15	-0,03	-0,01	0,07	0,07	0,02	-0,06	0,64	0,12	0,11	-0,14	-0,09
OT44	0,29	0,30	0,17	0,14	0,51	0,29	-0,01	-0,06	0,02	0,05	0,14	0,07	-0,04
OT45	0,46	0,41	0,34	0,21	0,10	0,31	0,00	0,10	0,14	0,10	0,17	0,04	-0,25
OT46	0,24	0,06	0,17	0,31	0,53	0,21	-0,07	-0,09	0,09	0,02	0,21	0,08	0,15
OT47	0,30	0,04	0,13	0,19	0,31	0,03	-0,01	-0,09	0,14	0,10	0,21	0,19	0,14
OT48	-0,07	0,11	0,12	0,10	0,49	0,14	-0,11	-0,05	0,01	0,06	0,01	0,23	-0,09
OT49	0,04	0,25	0,46	0,14	0,24	0,09	0,15	0,01	0,03	0,13	-0,08	-0,18	-0,17
OT50	-0,14	0,10	-0,03	0,22	0,04	0,11	-0,01	0,08	0,49	0,05	0,05	0,06	0,01

OT51	0,24	0,18	0,42	0,16	0,09	0,11	0,26	-0,14	0,14	-0,07	0,07	0,02	-0,18
OT52	0,05	0,24	0,50	0,02	0,25	0,14	0,03	0,06	0,11	0,03	0,04	-0,11	-0,24
OT53	0,12	0,14	0,55	0,18	0,19	0,17	-0,02	0,04	0,07	0,13	0,09	-0,09	-0,17
OT54	-0,16	-0,03	-0,41	-0,11	-0,13	-0,33	-0,24	0,06	0,11	-0,09	-0,07	-0,04	0,07
OT55	0,23	0,41	0,16	0,44	0,13	0,20	0,22	-0,07	0,24	-0,11	-0,04	0,08	-0,08
OT56	-0,06	0,14	0,12	0,19	0,17	0,63	0,18	0,04	0,23	-0,03	-0,09	-0,02	0,11
OT57	0,11	0,14	0,21	0,22	0,27	0,46	0,27	0,01	-0,07	-0,20	0,05	0,04	0,03
OT58	0,05	0,11	0,06	0,10	0,12	0,40	0,11	0,04	0,06	0,10	0,08	-0,05	-0,03
OT59	0,04	0,11	0,10	0,15	0,23	0,12	0,26	-0,05	0,00	-0,03	-0,06	0,31	-0,02
OT60	0,04	0,23	0,02	-0,05	-0,01	0,05	0,05	0,04	-0,04	0,07	-0,05	-0,16	0,35
OT61	-0,02	0,06	-0,50	-0,18	-0,15	-0,05	-0,06	0,04	0,06	-0,13	-0,07	0,03	-0,12
OT62	0,09	0,13	0,08	0,68	0,24	0,16	0,00	0,01	0,01	0,05	0,05	-0,02	0,12
OT63	0,10	0,30	0,33	0,29	-0,05	-0,05	-0,03	0,32	0,20	0,16	0,04	0,00	0,01
OT64	-0,03	0,37	0,33	0,08	0,23	0,29	0,19	-0,01	0,01	0,28	-0,02	0,02	0,10
OT65	0,12	0,70	0,22	0,16	0,12	0,19	0,11	0,02	0,17	-0,08	-0,06	-0,06	0,15
OT66	0,12	0,34	0,50	0,28	0,02	0,09	-0,07	0,02	0,19	0,13	0,01	0,02	0,07
OT67	0,08	0,71	0,14	0,18	0,00	0,01	0,24	0,24	0,20	0,08	-0,06	-0,02	0,03
OT68	0,06	0,71	0,13	0,21	0,12	-0,03	0,20	-0,02	-0,05	0,15	0,15	0,00	0,03
OT69	0,14	-0,26	-0,14	-0,29	-0,11	-0,15	-0,03	0,03	-0,18	0,09	-0,26	0,09	0,09
OT70	0,26	0,54	0,08	0,22	0,33	0,33	0,05	-0,04	0,02	-0,02	0,09	0,14	-0,06
OT71	0,06	0,74	0,20	0,27	0,04	0,14	0,07	0,11	0,10	0,01	0,10	-0,03	0,05
OT72	-0,10	0,33	0,21	-0,06	0,18	0,09	0,12	0,12	0,11	-0,01	0,05	-0,22	-0,22
OT73	0,04	-0,35	-0,40	0,07	-0,21	-0,13	-0,05	-0,08	0,03	0,20	-0,08	0,11	0,18
OT74	-0,03	-0,09	-0,06	-0,04	0,02	-0,04	0,08	-0,13	0,05	0,06	0,08	0,53	0,05
OT75	-0,01	0,36	0,21	0,02	-0,06	0,10	0,07	0,12	0,26	0,13	0,03	-0,22	0,05
OT76	0,05	0,22	0,08	-0,06	-0,09	-0,04	0,00	-0,15	-0,13	0,11	0,07	0,25	-0,08
OT77	0,11	0,05	-0,01	-0,16	0,05	-0,01	-0,01	0,05	-0,06	-0,04	0,00	0,51	-0,09
OT78	0,24	0,07	-0,06	0,10	0,09	-0,13	-0,15	0,07	-0,14	0,01	-0,17	0,31	-0,15
OT79	0,19	0,15	0,50	0,31	0,00	0,01	0,01	-0,17	-0,06	0,18	0,11	-0,21	0,10
OT80	0,23	0,10	0,14	0,51	0,22	0,14	0,22	0,12	-0,09	0,34	-0,13	-0,12	-0,37
OT81	0,07	0,09	0,15	0,39	0,18	0,17	0,12	0,18	-0,14	0,30	-0,08	-0,09	-0,25
OT82	0,10	0,03	0,18	0,68	0,14	0,08	0,08	0,03	-0,06	0,33	-0,05	-0,10	-0,13
OT83	-0,08	-0,06	-0,11	0,03	-0,07	0,07	-0,07	-0,02	0,01	-0,09	-0,17	0,37	0,09
OT84	0,07	0,10	0,24	0,08	0,05	-0,04	0,06	0,07	0,21	0,40	-0,02	-0,05	0,01
OT85	0,02	0,13	0,18	-0,10	0,12	0,10	0,19	-0,04	0,22	0,09	0,01	-0,13	-0,09
OT86	0,11	0,25	0,42	0,56	0,09	-0,14	0,05	-0,01	0,18	0,13	-0,02	-0,15	0,08
OT87	0,27	0,14	0,36	0,57	0,16	-0,02	0,10	-0,16	0,43	-0,14	-0,03	-0,03	0,14
OT88	0,04	-0,01	0,33	0,03	-0,05	0,26	0,00	0,13	0,08	0,08	-0,10	-0,11	-0,12
Expl.Var	3,92	5,36	6,14	5,59	4,29	2,75	3,26	1,61	2,15	1,75	1,69	1,84	1,45
Prp.Totl	0,04	0,06	0,07	0,06	0,05	0,03	0,04	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02